Ազգ
Azg armenian daily
25 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1998 ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ # 219 (1723)

Սմբատ Այվազյանը՝ գլխավոր հարկահավաք

Արտաշես Թումանյանը՝ նախագահի խորհրդական

ՀՀ նախագահի գրասենյակից երեկ տեղեկացանք, որ հարկային վարչության պետ Արտաշես Թումանյանը նշանակվել է նախագահի խորհրդական՝ արտադրական ենթակառուցվածքների, բյուջեի հարցերի, խորհրդարանի հետ կապերի գծով: Ինչ վերաբերում է գլխավոր հարկահավաքի պաշտոնին, թափուր չի մնացել: Ինչպես տեղեկացնում է ՀՀ վարչապետի մամուլի ծառայությունը, Ա. Թումանյանը նախագահի խորհրդական նշանակվելու կապակցությամբ վարչապետի որոշմամբ ազատվել է հարկային տեսչության պետի պարտականություններից, որոնք փոխարենը դրվել են Ազգային ժողովում «Երկրապահ» պատգամավորական խմբակցության նախագահ Սմբատ Այվազյանի ուսերին:

ԹՈՒՐՔԻԱ

Մեջլիսն այսօր անվստահություն է հայտնում Մեսութ Յըլմազին

Նոր վարչապետը հավանաբար Էջեւիթն է

ՀԱԿՈԲ ՉԱՔՐՅԱՆ

Ինչքան էլ PKK-ի առաջնորդ Աբդուլլա Օջալանին Իտալիայում ապաստան տալու վարչապետ Մասիմո դ'Ալեմայի պատրաստակամությունը աննախադեպ սրի թուրք-իտալական հարաբերությունների լարվածությունը եւ Թուրքիայում համատարած հակաիտալական հիստերիա հրահրվի, Անկարայում օրակարգի առաջնահերթ խնդիրը վարչապետ Մեսութ Յըլմազի կառավարության տապալումն է:

Ինչպես հայտնի է, վերջերս բացահայտվել էր մաֆիայի հետ Յըլմազի կապը եւ դա առիթ էր ծառայել, որպեսզի «Առաքինություն», «Ճշմարիտ ուղի», «Ժողովրդահանրապետական» կուսակցությունները նրա նկատմամբ իմպիչմենթի շարժընթաց սկսեն: Նոյեմբերի 20-ին Թուրքիայի Ազգային մեծ ժողովում՝ Մեջլիսում հարցի նախնական քննարկումն էր: Պատգամավորները 311-213 համեմատությամբ քվեարկեցին Յըլմազի կառավարության իմպիչմենթի օգտին: Հարցը դրվեց Մեջլիսի օրակարգ: Այսօր դրա քննարկումն է: Ենթադրվում է, որ այն 311 պատգամավորները, որոնք քվեարկել էին հարցը Մեջլիսի օրակարգում ընդգրկելու օգտին, անվստահություն կհայտնեն կառավարությանը:

Յըլմազի կառավարության տապալումը կասկած չի հարուցում: Թուրքիայի տեսանկյունից կարեւորը, սակայն, ոչ այնքան կառավարության ճակատագիրն է, որքան նոր կառավարության բնույթը, դրա կազմավորման հնարավորությունները ու Մեջլիսի առաջիկա ընտրությունները, առավել եւս՝ այդ ընտրություններում իսլամական «Առաքինություն» կուսակցության հաղթանակի հավանականությունը:

Տես ➧ էջ 3

ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎ

Բոյկոտի սպառնալիքներ «Երկրապահին»

Ո՞վ է ծնում իշխանությունը

ՆԱԻՐԻՆԵ ԴԻԼԲԱՐՅԱՆ

ԱԺ հերթական եռօրյայի նիստը երեկ հիշեցնում էր մի մեծ ներկայացման նախապատրաստում, իսկ ներկայացման անունն էր «Ընտրական օրենսգրքի ընդունման արտահերթ նիստ»: «Երկրապահին» ընդդիմադիր 10 կուսակցությունները, դռնփակ նիստում քննարկելով համատեղ մարտավարական խնդիրները, համաձայնության հանգեցին լոկ մասամբ: Առայժմ իրենց դիրքորոշումները միասնական հուն ուղղեցին «Ժողովրդավարական հայրենիքը» եւ «Հանրապետությունը», այսինքն ՀՀՇ-ն՝ Վանո Սիրադեղյանի եւ Բաբկեն Արարքցյանի գլխավորությամբ:

Երեքշաբթին հայտարարությունների ժամն է. մինչ համազարկի նախապատրաստումը ԱԺ-ն համատեղ մերժեց «Մաքսատուրքերի եւ մաքսավճարների մասին» ՀՀ օրենքի նախագիծը, որի նախաձեռնողներն էին Արմեն Եղիազարյանն ու Արտաշես Թումանյանը: Մերժումը խիստ էր եւ ուղղված ավելի շուտ կառավարության, քան հեղինակների դեմ: Բյուջեի քննարկումների նախօրեին կառավարության նման ազդեցիկ քննադատությունը բազմանշանակ փաստ է, հատկապես որ այդ քննադատությունը գլխավորեցին ԱԺ խոսնակ Խոսրով Հարությունյանը, «Բարեփոխումներ» պատգամավորական խումբը եւ մասամբ «Երկրապահը»: Հընթացս նրանց միացան «Հայրենիքը», կոմկուսը: Կառավարության տնտեսական, ի մասնավորի՝ հարկային-մաքսային քաղաքականությունից դժգոհությունները խորհրդարանում միավորում են թե իշխանության հենարան «Երկրապահին», թե ընդդիմությանը: Մաքսավճարների մասին գլուխը, հիմա՝ մաքսային ծառայությունների մատուցման համար սահմանված պարտադիր վճարների գաղափարը իսպառ մերժվեց: Տես ➧ էջ 2

Վարչապետը կմասնակցի ԱՊՀ երկրների ղեկավարների նիստին

ՄՈՍԿՎԱ, 24 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Նոյեմբերի 25-ին ՀՀ վարչապետ Արմեն Դարբինյանի գլխավորած պատվիրակությունը կմեկնի Մոսկվա, որտեղ կմասնակցի նույն օրն սկսվելիք ԱՊՀ երկրների կառավարությունների ղեկավարների նիստին:

Նոյեմբերի 26-ին եւ 27-ին Արմեն Դարբինյանը հանդիպումներ կունենա ՌԴ կառավարության ղեկավար Եվգենի Պրիմակովի, առաջին փոխվարչապետներ Յուրի Մասլյուկովի, Վադիմ Գուստովի, արտաքին գործերի նախարար Իգոր Իվանովի, ՌԴ ԱՊՀ երկրների հետ համագործակցության նախարար Բորիս Պաստուխովի հետ:

Նոյեմբերի 27-ին ՀՀ վարչապետը կմասնակցի Սպիտակի երկրաշարժի 10-ամյակին նվիրված երեկոյին, որը կայանալու է Միությունների տան սյունազարդ դահլիճում:

«Դա պրեզիդենտի հավակնություն է»

«Հանրապետական-Երկրապահի» նորաստեղծ շարժումը՝ ըստ Վանո Սիրադեղյանի

«Շարժումը անում է, փաստորեն ստեղծվել է նոր կուսակցություն եւ ոչ թե միավորվել են կուսակցություններ, որովհետեւ միավորվելու բան չկա: Ստեղծվեց մի հզոր քաղաքական կազմավորում՝ հզոր քաղաքական ուժով՝ պաշտպանության նախարարով եւ երկու հոգիանոց կուսակցությամբ: Վազգեն Սարգսյանն այս կազմավորումը կուսակցություն չի կոչում նրբանկատորեն, նկատի ունեմ, որ ինքը բանակի հրամանատարն է: Կասկածում եմ, թե համենայն դեպս մինչեւ ընտրությունների վերջը նա դուրս կգա պաշտպանության նախարարությունից: Ընտրություններից հետո էլ քիչ հավանական է: Կուսակցությունը ղեկավարելու ձեւեր կգտնվեն. կամ ինքն ուղղակի կդառնա ԱԺ նախագահ, կամ կդառնա պրեզիդենտ, տարբերակներ կան այդ քաղաքական կուսակցությունը համատեղելու Վազգեն Սարգսյանի անձի եւ ոչ թե պաշտոնի հետ: Այդ հավակնություններով, թե կենտրոն են կազմավորում, եւ դրա շուրջ քաղաքական դաշտ պետք է ձեւավորվի, արդեն պրեզիդենտի հավակնություն է, պրեզիդենտի ֆունկցիա:

Կարծում եմ՝ հիմա կենտրոն չի ձեւավորվի, որովհետեւ պաշտպանության նախարարին կապել կենտրոնի հետ ուղղակի բնական չէ. այս պահին կենտրոն չի լինի, դա կլինի ընտրական հզոր շարժում կամ միավորում, միավորում, որը կգլխավորի Վազգեն Սարգսյանը: Կենտրոնի մասին խոսել հնարավոր կլինի, երբ նա կդառնա վարչապետ կամ նախագահ: Քաղաքական դաշտ կարող է ձեւավորել միայն երկրի գլխավոր քաղաքական պաշտոնյան, որն ունի ժամանակ, լծակներ, դա ապագայի խնդիր է: Այժմ ինչ ուզում են անվանեն՝ ձախ, աջ, կենտրոնամետ, աջն ու ձախը խառնվելու են իրար, մանավանդ Հայաստանում, ուր գաղափարի շուրջ չեն միավորում: Իսկ հեռանկարում դա իրոք կարող է կենտրոն դառնալ լուրջ իշխանավորի ձեռքի տակ», ասաց ՀՀՇ վարչության նախագահ Վանո Սիրադեղյանը՝ «Ազգի» առաջարկով մեկնաբանելով ժամանակին իր զինակից ընկեր Վազգեն Սարգսյանի նախաձեռնած շարժման ներկան եւ հեռանկարը: ▪

Ն. Դ.

Ռուսաստանին «որակապես նոր նախագահ» է հարկավոր

ՄՈՍԿՎԱ, 24 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ-ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ: «Յաբլոկոյի» ղեկավար Գրիգորի Յավլինսկին այն կարծիքին է, որ Բորիս Ելցինի հիվանդությունը «փաստարկ չէ վաղաժամկետ նախագահական ընտրությունների համար», սակայն, ըստ նրա, Ռուսաստանին «որակապես նոր նախագահ» է հարկավոր: Պետդումայում կայացած մամլո ասուլիսում նա հայտարարեց, որ իր գլխավորած շարժումը մտադիր չէ պետության ղեկավարի առողջական վիճակն օգտագործել որպես առիթ նրան «հալածելու» համար, բայց ընդգծեց, որ «Յաբլոկոն» «ժողովրդավարական ընդդիմության մեջ է նախագահի նկատմամբ եւ «սկզբունքային տարաձայնություններ» ունի նրա հետ: Գրիգորի Յավլինսկու տեսակետով երկրի բարձրագույն ղեկավարությունը «ի վիճակի չէ ճիշտ որոշումներ» կայացնել ինչպես ներքին, այնպես էլ արտաքին ու տնտեսական քաղաքականության մեջ: Պետության գործող ղեկավարի առողջության հարցը «ամենեւին չի փոխում» վիճակը, նշեց Յավլինսկին, քանի որ, նրա կարծիքով, «նոր, որակապես այլ նախագահ է հարկավոր»:

Թուրքական պատժամիջոցներ BP եւ AMOCO նավթային ընկերությունների դեմ

«Ֆայնենշըլ թայմս» լոնդոնյան թերթը նոյեմբերի 20-ի համարում տեղեկացնում է, որ Թուրքիան որոշել է շատ խիստ պատժամիջոցներ կիրառել բրիտանական British Petroleum եւ AMOCO ամերիկյան խոշոր նավթային ընկերությունների դեմ, նրանց զրկելով Թուրքիայում մի շարք նավթարդյունաբերական ծրագրեր իրականացնելու արտոնությունից: Պատճառը՝ սույն ընկերությունների հրաժարումն է Բաքու-Ջեյհան 4 միլիարդ դոլար արժողությամբ ծրագրին մասնակցելուց: Ինչպես նախապես տեղեկացրել էր «Ազգը», ադրբեջանական նավթի շահագործման համար կազմված միջազգային կոնսորցիումի անդամ այս կարեւոր ընկերությունները, ադրբեջանական նավթային պաշարների խոստացված ծավալների սակավության ի տես, մտադրություն էին հայտնել հրաժարվելու Բաքու-Ջեյհան ծրագրից, փոխարենը բավարարվելով Բաքու-Սուփսա ավելի համեստ ծրագրով, ինչը Թուրքիան համարում է խիստ անբավարար:

ԱՅՑ

ԵԱՀԿ նախագահը համամիտ է «ընդհանուր պետության» առաջարկին

Ինչպես արդեն տեղեկացրել ենք, պաշտոնական այցով Երեւանում է գտնվում ԵԱՀԿ գործող նախագահ, Լեհաստանի արտգործնախարար Բրոնիսլավ Գերեմեկը: Նրա այցը տարածաշրջան նախատեսված էր դեռեւս նախորդ ամսին՝ հոկտեմբերի 17-18-ին, սակայն Հարավսլավիայում ստեղծված պայթյունավտանգ իրավիճակի պատճառով ԵԱՀԿ նախագահողի այցը ժամանակավորապես հետաձգվել էր:

Երեկ, ըստ նախատեսվածի, տեղի ունեցավ Գերեմեկ-Օսկանյան հանդիպումը: Մոտ մեկ ժամ տեւած առանձնազրույցից հետո երկու երկրների արտգործնախարարները Հայաստանի եւ Լեհաստանի կառավարությունների անունից ստորագրեցին դիվանագիտական անձնագիր ունեցող անձանց համար մուտքի արտոնագրի փոխադարձ վերացման մասին համաձայնագիր: Բրոնիսլավ Գերեմեկի շքախումբը համալրված էր 11 պաշտոնական պատվիրակության անդամներով, 12 ուղեկցող անձնակազմով եւ 13 լրագրողներով, այդ թվում, բացի Լեհաստանի լրատվամիջոցներից, կային նաեւ BBC-ի Բաքվի, «Ֆայնենշըլ թայմս»-ի Բաքվի եւ «Մոնդի» թղթակիցները, ինչպես նաեւ անվտանգության ծառայության ուղեկցող 4 անդամ, իսկ միայն ինքնաթիռի սպասարկող անձնակազմը բաղկացած էր 12 անձից:

Ի դեպ, Գերեմեկին ուղեկցող անվտանգության ծառայության անձնակազմը հյուրասեր էր եւ փակ դռների ետեւում սպասող «Հայլուրի» ու «Ազգի» լրագրողներին հյուրասիրեց աղանդերով: Մինչդեռ նույնը չենք կարող ասել մեր անվտանգության ծառայության աշխատակիցների մասին, քանի որ վերջիններս, չգիտես ինչու, անհանգիստ եւ նյարդային շարժումներ էին անում, իսկ հանդիպման վերջում հրմշտեցին լրագրողներին՝ հնարավորություն չտալով Գերեմեկին հարցեր ուղղել: Միայն հասցրեցինք տեղեկանալ, որ ԵԱՀԿ նախագահողը համամիտ է Մինսկի խմբի կողմից առաջարկվող «ընդհանուր պետություն» գաղափարին եւ, ըստ նրա, Հայաստանի, Ադրբեջանի եւ Լեռնային Ղարաբաղի միջեւ սկզբունքորեն բանակցություններ պետք է կայանան:

Երեկ Բրոնիսլավ Գերեմեկին ընդունեցին նաեւ ՀՀ նախագահը եւ վարչապետը:

ԱՐԱՔՍ ՍԱՖԱՐՅԱՆ

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Ընթացիկ

Սկիզբը էջ 1

Անխնա քննադատության արժանացավ մաքսային արժեքի որոշման նպատակով նախաառաքումային ստուգման կիրառումը հոդվածը: Կառավարության բաժանած թուղթ-տեղեկանքից հայտնի դարձավ, որ նախաառաքումային ստուգման ծառայություններից օգտվող երկրների թվում միայն Լատինական Ամերիկայի եւ Ասիա-աֆրիկյան բավական իր գործելաոճը: Այս հարցում համամիտ են Հայաստանի բոլոր քաղաքական ուժերը՝ թե խորհրդարանում, թե խորհրդարանից դուրս:

Մաքսատուրքերի եւ մաքսավճարների մասին օրենքը մերժվեց: 99 թ. հունվարի 1-ից այն գործունեության մեջ չի մտնի, ինչն էլ փաստացի մեկ աստիճան էլ է հանում կառավարության ոտքերի տակից դեպի բյուջեի եկամուտների համալրումը տանող ճանապարհին:

թյունն ԱԺ-ին, հատկապես իր հենարանը համարվող «Երկրապահին» համոզեց, թե «Հայկական ավիաուղիները» կսեփականաշնորհվի մեկ տարի անց, սակայն շաբաթը ուրբաթից շուտ եկավ, եւ կառավարությունը հապճեպ փորձում է ձեւակերպել «Ավիաուղիների» առուվաճառքը: «Ժամանակն է, որ իրավասու մարմինները դատախազությունն ու Սահմանադրական դատարանը վեր-

ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎ

Բոյկոտի սպառնալիքներ «Երկրապահին»

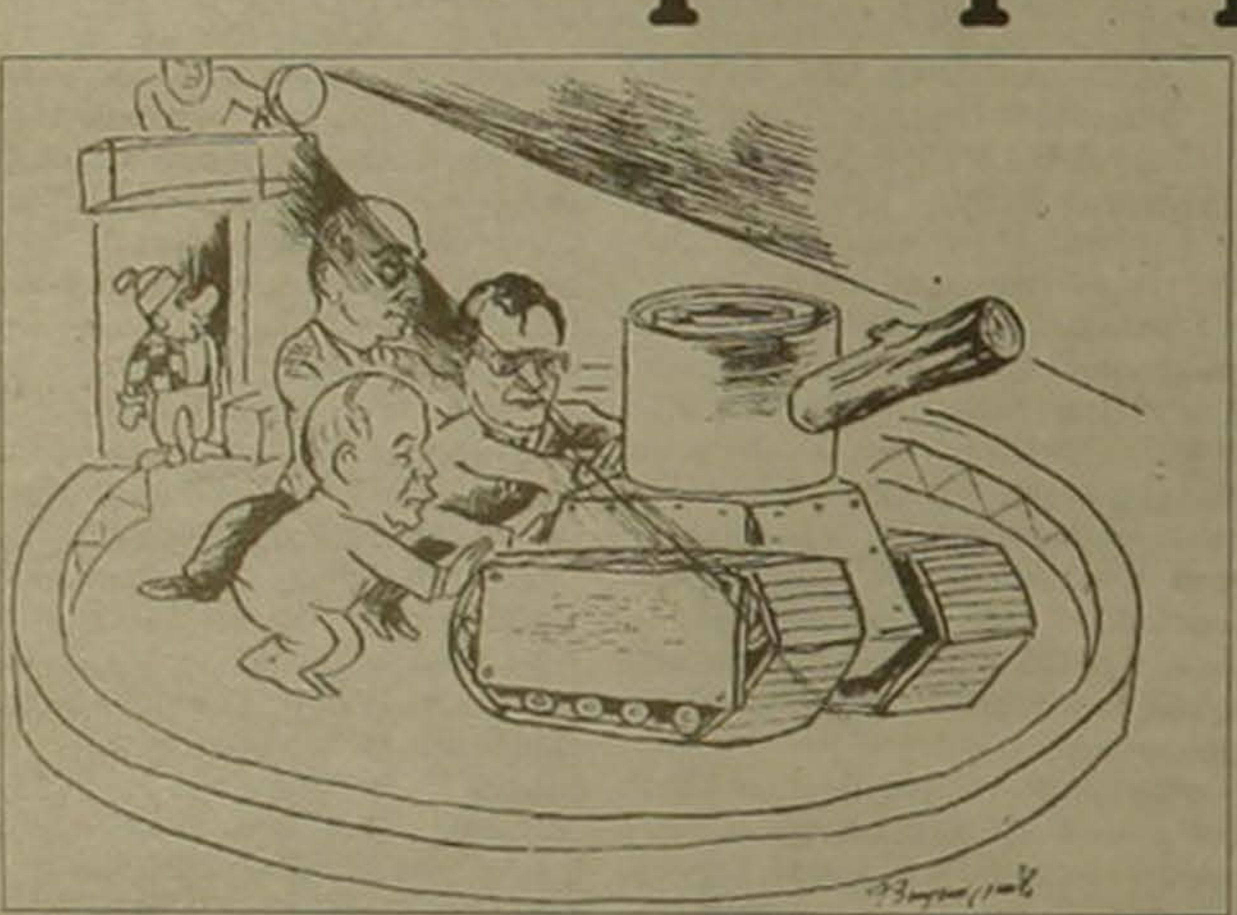

ինքնատիպ համբավ ունեցող պետություններ են, զորօրինակ Բուրկինա Ֆասոն, Մոզամբիկը, Զիմբաբվեն, Բուրունդին, Սուրինամը, Էկվադորյան Գվինեան, Բանգլադեշը (չշփոթել Երեւանյան նույնանուն թաղամասի հետ)... Պատգամավոր Վարդան Խաչատրյանը կտրուկ ելույթ ունեցավ կառավարությանն առաջարկելով չարդուկել իրենց ուղեղները մառախլապատ օրենքներով եւ պատրվակներից տարբերակել հայ ժողովրդին: Նա կոչ արեց բյուջեի գումարները համալրել ոչ թե մաքսավճարներով եւ համանման անուղղակի հարկերով, այլ շահութահարկ հավաքել:

«Բարեփոխումներ» պատգամավորական խմբի անունից Արմեն Մարտիրոսյանը հիմնավորեց, թե կառավարությունը, տարված օպերատիվ գործունեությամբ, մոռանում է օրենքների մակարդակի մասին: Չմոռանալով ինքնաքննադատաբար նշել, թե դրան նպաստում է նաեւ ԱԺ-ում ստեղծված մթնոլորտը՝ բոլորը տարված քաղաքական կռվերով, առաջիկա ընտրություններով, կարծես մոռանում են, որ օրենսդիր մարմնի խնդիրը օրենքների դաշտի ընդլայնումն է, բարեփոխումը: Կառավարությունը պետք է փոխի

Նորընծա իշխանության եւ ընդդիմության աշխատաոճը

Վահագն Խաչատրյանը, հավատարիմ իր սկզբունքին, հայտարարությունների ժամին դարձյալ բարձրացրեց կառավարության տնտեսական քաղաքականության քննադատության խնդիրը: Կոնյակի գործարանի գործարք, էլեկտրաէներգիայի սակագների բարձրացում, Կենտրոնական բանկի կողմից լրացուցիչ վարկային էմիսիայի իրականացում, պետական կարճաժամկետ պարտատոմսերի տոկոսադրույքի բարձրացում, որոնց շնորհիվ կառավարությունը փորձում է լուծել բյուջետային մուտքերի պրոբլեմը: Անհրաժեշտ նպատակ, սակայն Վահագն Խաչատրյանը հիշեցրեց Ռուսաստանի օրինակը, որը սխալ քայլերով փորձեց համալրել բյուջետային ճեղքվածքի դանայան տակառը եւ կանգնեց փակուղու առջեւ: Վ. Խաչատրյանը չմոռացավ նաեւ «Հայկական ավիաուղիների» սեփականաշնորհման ընթացքը, ավելի շուտ այն խաղը, որի ընթացքում կառավարու-

ջապես հիշեն իրենց ուղղակի պարտականությունները», եզրափակեց Վ. Խաչատրյանը:

Տեր Հուսիկ Լազարյանը մեղադրեց «Երկրապահին» կանոնակարգի հոդվածներով. «Հանրապետությունը» համոզված է, որ «Երկրապահի» ընտրական օրենսգրքի տարբերակն առաջին ընթերցմամբ չի ընդունվել, եւ ԱԺ-ն պարտավոր է վերացնել օրինախախտումը, իսկ հիմք ընդունված ընտրական օրենսգրքի նախագիծը մեկ անգամ եւս դնել առաջին ընթերցման արդեն իրենց մտցրած կանոնակարգային հունով: «Հանրապետությունը» փաստարկում է, թե հիմք ընդունելուց հետո ընտրական օրենսգրքի այս տարբերակը պետք է 24 ժամ շրջանառվեր փոփոխությունների տեքստով, քննարկվեր հիմնական զեկուցողի ելույթով, կամ ԱԺ-ն ընդուներ հատուկ որոշում, ըստ որի առաջին ընթերցման կարգը փոփոխվում է: «Հայրենիքը» եւ «Հանրապետությունը» շեշտեցին եթե իրադրությունը չփոխվի (առաջին ընթերցումը չեղյալ չհայտարարվի), իրենք անիմաստ են համարում ընտրական օրենսգրքի հետագա քննարկումները: Վանո Սիրադեղյանը «Երկրապահի» գործելակերպը բնորոշեց ռուսական մի առածով՝ «Сила есть, ума не надо»: Ժամանակին «Հանրապետությունը» առաջնորդվել է հենց այս կարգախոսով, արդյունքները տխուր են:

Վիկտոր Դալլաքյանը եզրափակեց. «98 թ. փետրվարին սկսված իշխանափոխության գործընթացը կարող է ավարտվել 99 թ. ԱԺ ընտրություններով: Դա գիտակցում են բոլոր ռեւանշիստական ուժերը վերջին շանս համարելով ընտրական օրենսգրքի համար մղվող պայքարը»: Իշխանափոխության կողմնակիցներին նա ուղղեց իր վերլուծականը. «Պատմությունը մեզ չի ների առավելագույնս միասնական եւ հետեւողական չլինելու համար»:

Վաճառականները հսկիչ-դրամարկղների կիրառումը հարկային վարչարարության նոր ձեւ են համարում

ԵՐԵՎԱՆ, 24 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: ՀՀ կառավարության որոշմամբ 1999 թ.-ի հունվարի 1-ից հանրապետության խանութներում պետք է կիրառվեն հսկիչ-դրամարկղային մեքենաներ: Ըստ ՀՀ վաճառականների միության նախագահ Մակիչ Դեմիրճյանի, թեեւ դրամարկղների կիրառումը քաղաքակիրթ առեւտրի կազմակերպման պարտադիր պայմաններից է, սակայն այսօր Հայաստանը շատ հեռու է քաղաքակիրթ առեւտրից հենց միայն մեր երկրում գործարար խավի կայացմանը խոչընդոտող բազմաթիվ պատճառներով:

Վաճառականների միությունում կազմակերպված մամուլի ասուլիսում Մակիչ Դեմիրճյանը հայտնեց, որ իրենց ուսումնասիրությունների համաձայն ներկայումս հանրապետությունում կպահանջվեն 10-15 հազ. հսկիչ-դրամարկղային մեքենաներ, իսկ մեկի նվազագույն արժեքը 300-350 դոլար է: Ներկայումս ներկրված է ընդամենը 100 դրամարկղ: Եթե անգամ հնարավոր լինի ներկրել պահանջվող ամբողջ քանակը, ապա, Դեմիրճյանի համոզմամբ, նպատակահարմար չէ այսօր այդպիսի մեծ գումարներ արտահանել երկրից: Ի դեպ, Դեմիրճյանը գտնում է, որ հեռուստատեսությամբ տրվող այն գովազդը, ըստ որի դրամարկղներ չկիրառող խանութների համար նախատեսվում է 200-400 հազ. դրամի տուգանք, նման է դատավճռի կամ վերջնագրի, քանի որ ԱԺ-ն անգամ դեռեւս չի ընդունել այդ տուգանքների չափը: Այդ գովազդը ենթադրել է տալիս, որ տուգանքի նման չափերի ընդունումը այդ ձեւով պարտադրվում է ԱԺ-ին: Դեմիրճյանը հայտնեց նաեւ, որ իրենք դիմել են ԱԺ դրամարկղների կիրառման ժամկետները հետաձգելու, կամ տուգանքների չափերը նվազեցնելու խնդրանքով:

Ըստ վաճառականների միության փոխնախագահ Հովսեփ Պողոսյանի, այսօր հսկիչ-դրամարկղային մեքենաներով առեւտուր կազմակերպելու հնարավորություն ունեցող շատ սուպերմարկետներ առանց կառավարության պարտադրանքի իրենք են անցել այդ ձեւին՝ հաշվի առնելով դրա առավելությունները: Սակայն Պողոսյանը նշեց նաեւ, որ պետության կողմից դրանց կիրառման պարտադրությունը ընդամենը նշանակում է հարկային վարչարարության ուժեղացում: Սպառողների շահերի պաշտպանության պատճառաբանությունը, ըստ նրա, չի համապատասխանում իրականությանը, քանի որ ավելի քան 6 տարի է, ինչ չարչրկվում եւ չի ընդունվում սպառողների մասին օրենքը: Պրն Պողոսյանի հավաստմամբ՝ դեռեւս չի հաստատվել հսկիչ-դրամարկղային մեքենաների գրանցման, շահագործման եւ սպասարկման կարգը, եւ իրենց բողոքը ոչ թե դրամարկղային մեքենաների կիրառման գաղափարի դեմ է, այլ դրանց ներդրման ժամկետների եւ ներդրման հետ կապված միջոցառումների դեմ:

ՕՐԻՆԱԿԱՆ

Դեկտեմբերի 5-ը՝ դատավորների քննության օր

ԵՐԵՎԱՆ, 24 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: 1999 թ. հունվարի 12-ից կգործի դատական նոր համակարգ՝ առաջին ատյանի, վերաքննիչ եւ վճռաբեկ դատարաններ: Դատավորների պիտանության ցուցակներում ընդգրկվել ցանկացողների թիվը ներկայումս հասնում է 480-ի, իսկ դատական նոր համակարգում կաշխատեն՝ 122-ը, ուստի քննություն կազմակերպելու անհրաժեշտություն է առաջացել: Այս մասին ասաց ՀՀ արդարադատության նախարար Դավիթ Հարությունյանը նոյեմբերի 24-ի մամլո ասուլիսում:

Ըստ նախարարի, նախատեսվում է ունենալ առաջին ատյանի՝ 92, վերաքննիչ դատարանի՝ 30 դատավոր: Կգործի առաջին ատյանի 17 դատարան: Վերաքննիչ դատարանում 12 դատավորներ կքննեն քրեական, զինվորական, 10-ը՝ քաղաքացիական, եւ 7-ը՝ տնտեսական գործեր:

Դ. Հարությունյանը նշեց, որ, դեկտեմբերի 5-ին քննությունները կանցկացվեն համակարգչային կարգով, միաժամանակ բոլոր հավակնորդների համար, իսկ արդյունքները կամփոփվեն եւ կհրապարակվեն նույն օրը: Հավակնորդները 90 րոպեի ընթացքում պետք է պատասխանեն 100 հարցի:

Դատավորների մասնագիտական պատրաստվածության ստուգման հանձնաժողովի կազմում ընդգրկվել են՝ արդարադատության նախարար Դավիթ Հարությունյանը, ԵՊՀ փիլիսոփայության ֆակուլտետի սոցիոլոգիայի ամբիոնի վարիչ Լյուդմիլա Հարությունյանը, վճռաբեկ դատարանի նախագահ Հենրիկ Դանիելյանը, ԱԺ պատգամավոր Ֆրունզե Խառատյանը, փաստաբան Տիգրան Ջանոյանը եւ Ալեքսան Կիրակոսյանը:

Քննարկվում է կրթության օրենքի նախագիծը

ԵՐԵՎԱՆ, 24 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Արտասահմանյան երկրների հետ մշակութային կապերի եւ համագործակցության հայկական ընկերությունում նոյեմբերի 24-ին տեղի ունեցավ «Կրթության մասին» ՀՀ օրենքի նախագծի քննարկումը, որին ներկա էին հանրապետության տարբեր ուսումնական հաստատությունների եւ հասարակական կազմակերպությունների ներկայացուցիչներ:

Նշվեց, որ արդեն ավելի քան 4 ամիս «Կրթության մասին» օրինագիծը քննարկվում է տարբեր ատյաններում, ՀՀ կրթության եւ գիտության նախարարության նախաձեռնությամբ անցկացվում են նաեւ հրապարակային քննարկումներ: Ստեղծվել է հանձնախումբ, որը համակարգելու է նախագծի վերաբերյալ արված դիտողություններն ու առաջարկությունները: Օրինագիծն արժանացել է ՀՀ կառավարության հավանությանը:

Համալսարանական կրթությամբ կանանց ասոցիացիայի նախագահ, մանկավարժական գիտությունների թեկնածու Ջեմմա Հասրաթյանն ընդգծեց, որ կրթության մասին օրենքով է պայմանավորված երկրի ապագա սերնդի զարգացումը: Նա նշեց, որ ԱՊՀ բոլոր երկրներում արդեն մի քանի տարի գործում է նման օրենք:

Նույն կազմակերպության իրավաբան Գեղեցիկ Գրիգորյանի խոսքերով, օրինագծում հստակեցված չէ միջնակարգ կրթության անվճար լինելը, «այն դեպքում, երբ բնակչության 85 տոկոսը աղքատության եզրին է»:

Քննարկման բոլոր մասնակիցները համակարծիք էին այն հարցում, որ ներկայումս հանրապետությունում անհրաժեշտություն է կրթության մասին այնպիսի օրենքի ընդունումը, որը կկանոնակարգեր հանրակրթական դպրոցների, պետական եւ մասնավոր միջնակարգ, բարձրագույն ուսումնական հաստատությունների գործունեությունը:

Պետավտոտեսչության վարչությունը տեղեկացնում է

ԵՐԵՎԱՆ, 24 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: ՀՀ կառավարության 1998թ. հուլիսի 24-ի թիվ 461 որոշմամբ սահմանված ավտոտրանսպորտային միջոցների (անկախ սեփականության ձեւից) սեւ հիմնագույն պետհամարանիշների օգտագործման, տարեկան տեխնիկական զննության անցկացման ժամկետն ավարտվել է, եւ դրանց շահագործումն արգելվում է: Այն մեքենատերերը, ովքեր ինքնակամ կներկայացնեն ՊԱՏ ստորաբաժանումներ կատարելու վերոհիշյալ գործողությունները, նրանց նկատմամբ չեն կիրառվի վարչական ներգործության միջոցներ:

Պետության կողմից քաղաքացիներին անվճար հատկացված տրանսպորտային միջոցների տեխնիկական զննությունը կատարվում է առանց գույքահարկի գծով հարկային պարտավորությունների տեղեկանքի, պետական տուրքի եւ վնասակար արտանետումների համար վարձավճարի գանձման:

Շահագործման եւ վերականգնման համար ոչ պիտանի ցանկացած փոխադրամիջոցի որպես խոտան դուրսգրումը կատարվում է անվճար:

Տեխնիկական զննությունն անցած տրանսպորտային միջոցների հողմապակու վրա պարտադիր պետք է փակցված լինի տեխնիկական զննության կտրոնը:

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Հայաստանի առկա քաղաքական իրավիճակը քննելու եւ ԱԺ առաջիկա ընտրություններում **Ինքնորոշում միավորման** ռազմավարությունն ու մարտավարությունը հստակեցնելու նպատակով, նոյեմբերի 26-ին, ժամը 12-ին Երեւանի դրամատիկական թատրոնի դահլիճում հրավիրված է ԻՄ 18-րդ համագումարի արտահերթ վեհաժողովը:

Մուտքը հրավիրատոմսերով

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակութեան է տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Երեւան 375010, Հանրապետութեան 47
ֆաքս 562941, AT&T (3742) 151065,
e-mail INTERNET: azg2@arminco.com
Գլխաւոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Խմբագիր
ՊԱՐՈՅՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆ / հեռ. 529221
Տնօրէն
ՀՐԱՅՐ ԶՕՐԵԱՆ / հեռ. 562863
Համակարգչային ծառայութիւն / 562941
Apple Macintosh
համակարգչային շարուածք «Ազգ» թերթի
Յղումը «Ազգին» պարտադիր է
Նիւթերը չեն գրախօսւում ու չեն վերադարձւում
«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

ՇՐՋԱՆ

ԳՈՐԾԱՐԱՐ ԿԱՊԵՐ

Իրաքի շուկա «մտնելու» ժամանակը

Նոյեմբերի 1-14-ը Հայաստանի պատվիրակությունը տնտեսագիտության թեկնածու, ԳԱԱ դոկտորանտ Արա Սարգսյանի ղեկավարությամբ, մասնակցեց Բաղդադում կազմակերպված ավանդական առեւտրա-տնտեսական ցուցահանդեսին եւ նոր է վերադարձել Իրաքի մայրաքաղաքից: 1960 թ.-ին մեկնարկած այս ամենամյա միջոցառումներն ընդհատվել էին 1991 թ.-ին Պարսից ծոցի հայտնի իրադարձությունների հետեւանքով եւ վերսկսվել են անցյալ տարի: Եթե 1997-ին Հայաստանի պատվիրակությունը, դարձյալ պրն Սարգսյանի ղեկավարությամբ, ներկայացված էր համեստ կազմով, ապա այս անգամ Բաղդադ էին մեկնել «Գրանդ Տոբակո» հայ-կանադական ՀՁ, Հայէլեկտրամեքենա, Արմենմոտոր, Երեւանի կաբելի, պոմպերի, մաթեմատիկական մեքենաների, ոսկերչական գործարանների, «Ջերմուկ» հանքային ջրերի գործարանի ներկայացուցիչները: Հայաստանը ներկայացնող ապրանքատեսականին եւ տնտեսական ծրագրերն, ըստ պատվիրակության ղեկավարի, արժանացել են ոչ միայն իրաքյան, այլեւ ֆրանսիական, իտալական, ճապոնական, չինական եւ այլ ֆիրմաների հետաքրքրությանը՝ ըստ արժանվույն ներկայացված լինելով ցուցահանդեսում: Ցուցահանդեսի եւ տարածաշրջանային համագործակցության հեռանկարների մասին պատմում է Արա Սարգսյանը:

– Նախ ասեմ, որ Հայաստանը Ռուսաստանից հետո ԱՊՀ միակ երկիրն էր, որ մասնակցել է 1997 թ. ցուցահանդեսին: Այս անգամ ներկայացված էր նաեւ Ուկրաինան (Ադրբեջանի «Ազերնեւթ» ֆիրման նույնիսկ մուտքի վիզա չէր ստացել, եւ Ադրբեջանը, փաստորեն, խաղից դուրս էր մնացել): Հայկական տաղավար այցելեց եւ մեզ հետ 15 րոպեանոց առանձնազրույց ունեցավ Իրաքի փոխնախագահ Յասին Տախա Ռամադան, հայկական տաղավարը լայնորեն ներկայացվեց մամուլում, հեռուստատեսությամբ: Երեւանից Բաղդադ ընդամենը 350-360 կմ է, եւ Հայաստանը չպետք է հեռու մնա այդ տարածաշրջանում ընթացող տնտեսական գործընթացներից: Բավական է ասել, որ նավթի գինն այստեղ էականորեն տարբերվում է միջազգայինից. 2,5-3 դոլար 1 տոննա հում նավթի դիմաց, մինչդեռ համաշխարհային շուկայում, գների վերջին անկումից հետո, 70 դոլար է: Այսինքն, Իրաքի նավթի շուկան խիստ հրապուրիչ է Հայաստանի համար:

Ցուցահանդեսին Հայաստանի պատվիրակության մասնակցությունը կարեւոր էր նաեւ բարոյական առումով, քանզի հոգեւոր աջակցություն էր մոտ 45 հազարանոց հայկական համայնքին (Միայն Բաղդադում 10 հազար հայ է բնակվում: Վերջինս կայուն դիրք եւ կշիռ ունի Իրաքի տնտեսական-քաղաքական կյանքում իր աշխատասիրության եւ տաղանդի շնորհիվ:

Ցուցահանդեսը նաեւ հանգուցյալ քաղաքապետ Համբարձում Գալստյանի սկսած գործի յուրատեսակ շարունակությունը եւ տրամաբանական ավարտն էր, որ ինչ-որ տեղ հաղթանակ եմ համարում: Բաղդադում մեզ հաջողվեց լուրջ կապեր հաստատել ինչպես պետական բարձր ատյաններում, այնպես էլ տնտեսական կառույցներում, որ օգտակար կլինեն բոլոր այն հայ գործարարներին, որոնք կցանկանան մասնակցել այդ տարածաշրջանում տեղի ունեցող առեւտրական գործընթացներին:

– Հայաստանի համար հրապուրիչ է Իրաքի նավթի շուկան, իսկ ո՞րն է իրաքցի գործարարների շահը Հայաստանում: Գործնական ի՞նչ արտահայտություն են ունենում հայ-իրաքյան առեւտրական կապերը:

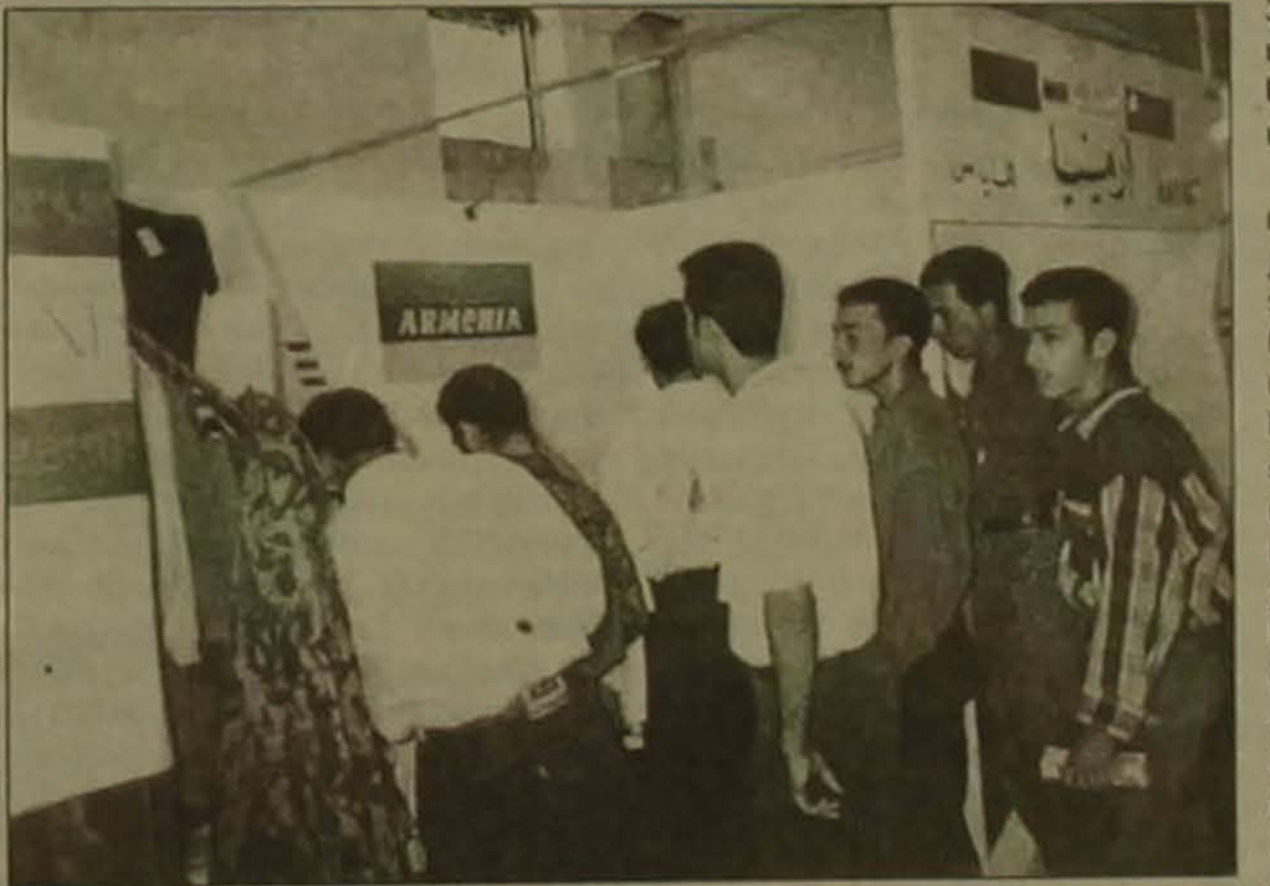

– Դեռեւս նախորդ տարի նախնական պայմանավորվածություն էր), ձեռք բերվել «Հայաս» ֆիրմայի 500 հազար զինվորական համազգեստների վերաբերյալ: Այս տարի այդ համաձայնությունը միս ու արյուն ստացավ՝ 37 մլն դոլարի պայմանագրի շրջանակում արդեն իսկ Իրաք է առաքվել հայկական ֆիրմաների արտադրանքը: Պայմանավորվածություններ կան «Գրանդ Տոբակոյի» արտադրանքի (ավելի քան 1,5-2 մլն դոլարի սահմաններում ամսական կտրվածքով), Արմենմոտորի շարժիչների (800 հազար դոլարի սահմանում) առաքման առնչությամբ: Կոնյակը թեպետ ներկայացված չէր ցուցահանդեսում, բայց հեռանկարներ կան նաեւ այդ ուղղությամբ: Բանավոր պայմանավորվածությունների մակարդակով համաձայնություններ են ձեռք բերվել նաեւ այլ գործարանների արտադրանքի, մասնավորապես «Հայէլեկտրամեքենայի», տրանսֆորմատորների եւ գեներատորների իրացման առթիվ: Էականն է, որ տեղաշարժ կա ոչ միայն առաքումների ծավալի, այլեւ տեսականու առումով, այսինքն, Հայաստանը իրական հնարավորություն ունի մտնելու իրաքյան շուկա:

– Տրանսպորտային ո՞ր «զարկերակներով» են ենթադրվում իրականացնել հայ-իրաքյան գործարար կապերը, տարածաշրջանային հնարավոր աննպաստ զարգացումները չե՞ն վտանգում այդ համագործակցությունը:

– Իրաք-Հայաստան տրանսպորտային «սխեմաները» տարբեր են: Ամենակարճը եւ ամենահարմարը Իրանի տարածքով տարանցիկ բեռնափոխադրումների տարբերակն է, որ ապահովելու պատրաստակամություն են հայտնել մի քանի հայկական ֆիրմաներ: Երկրորդ ճանապարհն անցնում է Հորդանանով, երրորդը՝ Սիրիայով: Այդ ճանապարհները միանգամայն իրական են:

Ինչ վերաբերում է Ծոցի պատերազմին, ապա բնական է, որ Հայաստանը, որպես պատերազմի եւ տնտեսական շրջափակման դառնությունը ճաշակած երկիր, ձեռք է մեկնում Իրաքի ժողովրդին: Բավական է ասել, որ 1991 թ.-ի համեմատությամբ իրաքյան դինարն ահավոր անկում է ապրել՝ 3,5 ամերիկյան դոլարից գահավիժելով մինչեւ դոլարի 1700-րդ մասը: Տնտեսական պատժամիջոցներն իսկապես ծանր են անդրադառնում Իրաքի տնտեսության եւ ժողովրդի բարեկեցության վրա, սակայն կյանքը շարունակվում է, եւ դրանք վաղ թե ուշ վերացվելու են: Հիմա խնդիրը ժամանակն է, որ Հայաստանը տեղ գրավի Իրաքի շուկայում:

Ուզում եմ ավելացնել, որ հայկական արտադրանքն իր որակով չի զիջում ոչ ասիական, ոչ էլ եվրոպական երկրների համանման արտադրանքին, մրցունակ է մասնավորապես գնի առումով. էժան աշխատուժն էականորեն «գցում է» այդ ապրանքների գինը: Որակյալ տեխնոլոգիաներ ունեցող մեր երկիրը նույնիսկ ներկա հզորությունների պայմաններում բավարար ներուժ ունի էլեկտրատեխնիկայի, էլեկտրոնիկայի եւ տեխնոլոգիաների շուկա դուրս գալու համար:

ԼՈՒԼԹ ՊՈՂՈՍՅԱՆ

ՀԱՄԱՌՈՏ

ԱՊՀ հյուպատոսական ծառայությունները մեկնարկեցին հերթական նիստը

Երեկ արտգործնախարարությունում մեկնարկեց ԱՊՀ անդամ պետությունների արտաքին գործերի նախարարությունների հյուպատոսական ծառայությունների ղեկավարների խորհրդի նիստը: Նիստը բացեց ԱԳ փոխնախարար Արմեն Բայբուրդյանը: Բացառությամբ Մոլդովայի, Տաջիկստանի, Ադրբեջանի ներկայացուցիչների, մասնակցում էին ԱՊՀ մյուս պետությունները: Օրակարգը ներառում էր «ԱՊՀ անդամ պետությունների ԱԳՆ հյուպատոսական ծառայությունների ղեկավարների խորհրդատվական խորհրդի» կանոնադրության եւ «Երրորդ պետությունների քաղաքացիների եւ առանց քաղաքացիության անձանց վերադարձի մասին» ԱՊՀ երկրների համաձայնագրի նախագծի քննարկումը: Մասնակից պետություններն այսօր կանդրադառնան նաեւ արխիվային տեղեկատվության ոլորտի համագործակցության խնդիրներին:

Ա. Ս.

Վերանորոգվեց Մեղրի-Քաջարան ավտոճանապարհը

ԿԱՊԱՆ, 24 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Համաշխարհային բանկի ֆինանսավորմամբ (241 մլն դրամ) մեղրեցի ճանապարհաշինարարները ավարտեցին Երեւան-Մեղրի միջպետական նշանակության ավտոճանապարհի Մեղրի-Քաջարան 9 կմ-անոց հատվածի վերանորոգումը: Ըստ Մեղրիի ճանապարհների շինարարության եւ շահագործման ԲԲԸ գործադիր տնօրեն Ազատ Գասպարյանի, ձեռնարկությունը մտադիր է եկող տարի մասնակցել Լիճք-Ագարակի մաքսատուն ավտոճանապարհի վերանորոգման մրցույթին:

Նախիջեւանում երկրաշարժ է եղել

ԲԱՔՈՒ, 24 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Նոյեմբերի 23-ին Նախիջեւանի Ինքնավար Հանրապետությունում երկրաշարժ է տեղի ունեցել: Էպիկենտրոնը գտնվում էր Իրանի տարածքում Նախիջեւան քաղաքից 82 կմ հարավ-արեւմուտք: Էպիկենտրոնում ցնցման ուժը ըստ Ռիխտերի սանդղակի կազմել է 4 բալ: Զոհեր եւ ավերածություններ չկան:

Մեջլիսն այսօր անվստահություն է հայտնում Մեսութ Յըլմազին

Սկիզբը էջ 1

Թեեւ այդ հավանականությունն էլ լուրջ մտավախություններ է պատճառում Թուրքիայի վերկուսակցական ուժերին, որոնց մեջ գերիշխող դիրքն, անշուշտ, բանակն ունի: Ահա թե ինչու դրանք ամեն կերպ ձգտում են նոր կառավարության ձեւավորման հարցը լուծել մինչեւ Յըլմազի կառավարության տապալումը: Այդ առումով պատահական չեն առաջիկա ընտրություններում «Առաքինություն» կուսակցությանը հաղթանակի հնարավորություններից զրկելու եւ նոր կառավարության որոնումներում նրան շրջանցելու թե բանակի եւ թե նախագահ Սուլեյման Դեմիրելի փորձերը:

Նոր կառավարության ձեւավորումը Թուրքիայում, ըստ գործող սահմանադրության, 45 օրվա ընթացքում է ենթադրվում: Եթե դա վստահության քվե չստանա, ապա այդ դեպքում հանրապետության նախագահն իր հայեցողությամբ ձեւավորում է մեկ այլ կառավարություն: Թեեւ դրա գործունեության համար վստահության քվե չի պահանջվում, սակայն գործունեության շրջանակները սահմանափակվում են Մեջլիսի նոր ընտրությունների նշանակումով: Այս պայմաններում մեծամասնական կառավարության կազմավորումը դառնում է «Առաքինություն» կուսակցությանը շրջանցելու թերեւս ամենաարդյունավետ միջոցը, իսկ դա իր հերթին ենթադրում է «Մայր հայրենիք» ու «Ճշմարիտ ուղի» կուսակցությունների մերձեցում: Քանի որ մերձեցման լավագույն միջոցը Յըլմազ-Չիլլեր հակասությունների հարթեցումն է, ապա Մեջլիսը կանգնում է հարուցվող մեղադրանքներից թե մեկի եւ թե մյուսի արդարացման փաստի առջեւ:

Ահա, նոյեմբերի 23-ին Մեջլիսի անձնական ունեցվածքի հետաքննության հանձնաժողովում «Մայր հայրենիք» կուսակցության ներկայացուցիչների օգնությունը Թանսու Չիլլերին ձերբազատեց անձնական գույքի համար Բարձրագույն ատյանում պատասխան տալու տհաճ պարտականությունից: Փոխարենը՝ «Ճշմարիտ ուղի» կուսակցության ներկայացուցիչները բեկանել են թե անձնական գույքի եւ թե մաֆիայի հետ կապի առնչությամբ Յըլմազին հարուցված գործի հետաքննումը նույն ատյանում: Թուրքական թերթերը նոյեմբերի 24-ի համարներում անմիջապես արձագանքեցին դրան: Դա գնահատվեց որպես համերաշխության դրսեւորում, եւ նրանց հիմք տվեց «Մայր հայրենիք» կուսակցության հետ կառավարություն կազմելու «Ճշմարիտ ուղի» կուսակցության պատրաստակամության մասին ենթադրությունների համար: Միաժամանակ կարծիք հայտնվեց, թե նոր կառավարությունը բաղկացած է լինելու «Ճշմարիտ ուղի», «Մայր հայրենիք» եւ «Ձախ ժողովրդավարական» կուսակցություններից, իսկ դա գլխավորելու է վերջինի նախագահ Բյուլենթ Էջեւիթը:

Ճիշտ է, «Ճշմարիտ ուղի» կուսակցության նախագահի տեղակալ Հասան Էքինջին, որ համարվում է Չիլլերի աջ թեւը, նույն օրը հեռուստատեսությամբ հերքեց այդ կարգի լուրերը, ասելով, որ դրանք մամուլի կողմից են հորինված եւ իր կուսակցությունը նոր կառավարության հարցում որեւէ այլ կուսակցության հետ երկխոսության չի մտել: Այնուամենայնիվ, նոր կառավարության կազմավորումը Մեջլիսի միջանցքներում, ըստ թուրքական թերթերի, պայմանավորում են «Ճշմարիտ ուղի», «Մայր հայրենիք» եւ «Ձախ ժողովրդավարական» կուսակցությունների մասնակցությամբ, կարծիք է հայտնվում, որ նման կառավարության կազմավորման դեպքում Մեջլիսի առաջիկա ընտրությունները հետաձգվելու են մինչեւ 2000 թ.:

Մամուլի վերոհիշյալ տեղեկությունները ստուգելու հնարավորություն, ինչ խոսք, չունենք: Սակայն քաջատեղյակ լինելով թուրքական բանակի, այդ թվում երկրի նախագահի առաջիկա ընտրություններում «Առաքինություն» կուսակցության հնարավոր հաղթանակից բխող մտավախություններին, թուրքական մամուլի տեղեկությունները իրողությունից հեռու չենք համարում: Պետք է, որ ընտրությունների հետաձգմամբ շահագրգռված լինի ինչպես Մեսութ Յըլմազը, այնպես էլ նրա «Մայր հայրենիք» կուսակցությունը:

Կասկածից վեր է, որ իշխանությունից հեռացված որեւէ կուսակցություն, երբ ղեկավարի կողքին մաֆիայի հետ սերտ կապի մեջ մեղադրվում են նրա ղեկավար կազմի անդամները, ինչպիսիք են նախկին պետնախարարներ Գյունեշ Թաները ու Էյուփ Աշըքը, հազիվ թե ընտրություններում հաջողության ակնկալիքներ ունենա: Քանի որ վերջին տարիներին տարբեր առիթներով անընդմեջ շահարկվել է նաեւ Թանսու Չիլլերի անունը, ուստի մեծ չեն կարող լինել նրա կուսակցության ակնկալիքները: Մաֆիայի հետ Յըլմազի սերտ կապը կառավարական ճգնաժամի առջեւ կանգնեցրեց Թուրքիային, որպեսզի նա չկանգնի իսլամական «Առաքինություն» կուսակցության իշխանության փաստի առջեւ կարելի է թե հետաձգել ընտրությունները եւ թե՛ նպաստել «Մայր հայրենիք» եւ «Ճշմարիտ ուղի» կուսակցությունների մերձեցմանը, ազատելով նրանց ղեկավարներին մեղադրանքների համար որեւէ պատասխանատվությունից:

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

անդրադարձ

Հայաստանի եւ Իսրայելի շահերը չեն համընկնում

Նոյեմբերի սկզբին Հայաստանի ԱԳ նախարար Վարդան Օսկանյանի Իսրայել կատարած այցի հետեւանքների, այնտեղ արած հայտարարությունների շուրջ հայկական մամուլում բուռն քննարկումներ ծավալվեցին, տրվեցին տարբեր գնահատականներ: Քննարկումներ, որոնք գերազանցապես քաղաքական շահարկումների բնույթ էին կրում թերեւս այն պարզ պատճառով, որ հնչող մեղադրանքները գոնե հիմնավորված չէին: Այդ թվում ընդգծվեց, որ այցը հանգեցրել է հայ-իրանական դիվանագիտական փոխհարաբերությունների մակարդակի իջեցման եւ որ Եգիպտոսն ու Պարսից ծոցի ավազանի երկրները հրաժարվել են ընդունել ՀՀ ԱԳ նախարարին եւ այլն: Եվ քանի որ դեռեւս շարունակվում են այդ քննարկումները, հարկ համարեցինք այս առնչությամբ որոշ նկատառումներ արտահայտել:

Անդրադառնալով հայ-իրանական փոխհարաբերություններին, նախ նշենք, որ Հայաստանը եւս, ինչպես յուրաքանչյուր նորմալ պետություն, երկրի մարտավարական ու ռազմավարական շահերին համապատասխան պետք է փոխհարաբերություններ հաստատի բոլոր երկրների հետ, այդ թվում նաեւ Իսրայելի, որի հետ փաստորեն Հայաստանը որեւէ որոշակի հարցում տարաձայնություն չունի: Սակայն Երեւանի ու Թել Ավիվի շահերը եթե չասենք հակադիր են, ապա ընդհանուր առմամբ չեն համընկնում: Մինչդեռ շահերի զուգադիպումն ու ընդհանրությունն է, որ սերտ հարաբերությունների հիմք է ծառայում: Այսուհանդերձ, ՀՀ ԱԳ նախարարի այցն Իսրայել եւ վերջինիս հետ փոխհարաբերությունների ընդլայնումը հավանաբար կթուլացնի Իսրայելի ծայրահեղական շրջանակների ճնշումը, ԱԳ նախարարի բնութագրմամբ, «մեր ազգային գլխավոր հարստություններից» մեկի Երուսաղեմի պատրիարքարանի նկատմամբ, որը Հին Երուսաղեմում տնօրինում է լավագույն տարածքների մի քառորդ հասված, տարածք, որը խիստ ցանկալի է ծայրահեղական տրամադրություններով հրեաներին: Սակայն հաշվի առնելով հիրավի պատկառելի այդ հարստության այժմյան կարգավիճակը (որում հայտնվել է Իսրայելի պետության ստեղծման օրվանից ու դեռ նրանից շատ առաջ, հիմա բացարձակապես Հայոց պատրիարքի, տվյալ դեպքում Թորգոմ արք. Մանուկյանի տնօրինության տակ է, որի համար նա հաշվետու չէ եւ ոչ մեկին) թերեւս այդ հարցին պետք է որոշ վերապահումներով վերաբերվել: Բացի այդ, որպես Հայաստան-Իսրայել փոխհարաբերությունների սերտացման արդյունք ակնկալվում է Արեւմուտքում, մասնավորապես ԱՄՆ-ում, հրեական հզոր շրջանակների դիրքորոշման մեղմացում հայոց շահերի հանդեպ, ինչը հաճախ նշանակում է հրաժարվել Իսրայելի դաշնակիցների շահերից: Քանզի հիշյալ շրջանակները ԱՄՆ-ում ոչ միայն Իսրայելին են պաշտպանում, այլեւ տարածաշրջանում նրա ռազմավարական դաշնակից Թուրքիայի եւ վերջինիս ջանքերի շնորհիվ Ադրբեջանի շահերը: Այս առնչությամբ կարելի է վկայակոչել բազում փաստեր ու փաստարկներ: Սիավասիկ, ի շահ Ադրբեջանի, ԱՄՆ-ի Կոնգրեսի ընդունած 907 բանաձեւի վերացման ուղղությամբ հրեա լոբբիստական շրջանակների գործադրած ջանքերը: 1997 թ. ամռանը ԱՄՆ-ում Ադրբեջանի նախագահ Հեյդար Ալիեւի նկատմամբ հիշյալ շրջանակների ցուցաբերած աննախադեպ ջերմ եւ խանդավառ վերաբերմունքը եւ այլն: Թուրքիայի շահերը մշտապես ԱՄՆ հրեա լոբբիստական խմբերին հետաքրքրող ոլորտ են, իրողություն, որը թերեւս ապացուցելու կարիք չի զգում: Բայց եւ այնպես, կարելի է մասնանշել վերջիններիս գործադրած եւ գործադրվող հետեւողական ջանքերը ԱՄՆ-ում Հայոց եղեռնի պաշտոնական ճանաչումը արգելակելու ուղղությամբ, ինչպես նաեւ հայտնի արեւելագետ, իսլամագետ Բեռնար Լյուիսի դիրքորոշումն այդ հարցի վերաբերյալ: Ի դեպ, պաշտոնական Թել Ավիվի դիրքորոշումը Հայոց եղեռնի նկատմամբ եւս գրեթե չի տարբերվում Թուրքիայից, բացառությամբ ակադեմիական շրջանակներում առանձին գիտնականների: Մինչդեռ տրամաբանությունը պահանջում է, որ եղեռնի ցավն զգացած հրեաները առաջինը պետք է ճանաչեին Հայոց եղեռնի փաստը, թեկուզ եւ հանուն հակադրվելու առկա այն տեսակետներին, որոնց համաձայն Օսմանյան կայսրության որոշ հրեաներ առնվազն նպաստել են եղեռնի իրագործմանը:

Այսուհանդերձ, եթե Հայաստանի նախկին իշխանությունները ձգտում էին ցանկացած գնով դիվանագիտական հարաբերություններ հաստատել Թուրքիայի հետ, ապա ՀՀ ԱԳ նախարարի այցն Իսրայել հայ-իսրայելական փոխհարաբերությունները ընդլայնելու նպատակով թերեւս չպետք է նման քննադատությունների առարկա դառնար: Թեեւ հաշվի առնելով տարածաշրջանի վերջին զարգացումները, այցի նպատակահարմարության հարցը տվյալ ժամանակահատվածում խորհելու տեղիք է տալիս:

Ինչ վերաբերում է այցի բացասական հետեւանքներին, այդ թվում հայ-իրանական փոխհարաբերություններին հասցված «լուրջ հարվածին», որի շուրջ քաղաքական հսկայական շահարկումներ ծավալվեցին, հարկ է նշել, որ դրանք խիստ չափազանցված եւ անհիմն էին: Նախ այն պատճառով, որ հայ-իրանական կապերն ամրագրված են ռազմավարական շահերի ընդհանրություններով: Թեեւ Թեհրանը, բնականաբար, չէր ողջունելու ՀՀ ԱԳ նախարարի այցն Իսրայել, սակայն ակնհայտ դժգոհություններ եւս չէին արձանագրվի, եթե չլիներ «Հաարեցի» (Իսրայելի հայտնի օրաթերթերից մեկը) հրապարակումը: Վերջինս ամենայն հավանականությամբ հաշվի առնելով որոշ հանգամանքներ, այդ թվում քաջ գիտակցելով, որ նման հրապարակումները թե Իրանում եւ թե իսլամական աշխարհում որոշ ուժեր կօգտագործեն պաշտոնական Թեհրանի դեմ, միտումնավոր խեղաթյուրել է իր թղթակցին տված ՀՀ ԱԳ նախարարի պատասխանները, հայ-իրանական հարաբերությունները հարվածի տակ դնելու նպատակով: Բացառված չէ նաեւ, որ թերթը ձգտել է ուշացումով, բայց եւ այնպես նպաստել Հայաստանի շրջափակմանը, զոհաբերելով բարեկամ Ադրբեջանին: Քանզի հայ-իրանական սերտ փոխհարաբերություններին դեմ են Իսրայելի դաշնակիցները եւ ինչու ոչ, նաեւ Իսրայելը: Ուստի կարելի էր ենթադրել, որ նման սադրանքների հավանականությունը մեծ է եւ դրանց տեղի չտալու նկատառումով թերեւս անհրաժեշտ էր ավելի զգոն լինել, տվյալ դեպքում չշրջանցել Իրանի նախագահի անունը:

Ինչպես նշվեց, ոչ «Հաարեցի» հիշյալ սադրանքը, ոչ էլ ԱԳ նախարարի այցն Իսրայել չէին կարող հայ-իրանական դիվանագիտական փոխհարաբերությունների վրա այնպիսի ներազդեցություն գործել, ինչպիսին ներկայացնում էին մամուլի որոշ օրգաններ: Կրկին դիմենք փաստերի խոսուն վկայությանը: 1995 թ. Ալիեւի քաղաքական խորհրդական Գուլուզադեն ի պատասխան Իրանի դժգոհության Բաքու-Թել Ավիվ սերտ հարաբերություններից, ընդգծեց. «Մենք Իսրայելին համարում ենք մեր հավերժական բարեկամը եւ այլոց կարծիքը այս հարցում որեւէ նշանակություն չունի»: Իսկ 1996 թ. մարտի սկզբին Իրանի նախկին ԱԳ նախարարը Բաքու այցելեց Իրան-Ադրբեջան փոխհարաբերությունների բարելավման եւ ամրապնդման նպատակով: Սակայն երկու երկրների ԱԳ նախարարների՝ Ալի Աքբար Վելայաթիի եւ Հասան Հասանովի համատեղ մամլո ասուլիսը վերածվեց սուր բանավեճի հայ-իրանական եւ իսրայելա-ադրբեջանական փոխհարաբերությունների առիթով եւ փաստորեն արձանագրվեց հակառակ արդյունք, ընդհուպ Իրանի ԱԳ նախարարը նախատեսվածից շուտ լքեց Բաքուն: Բայց նույնիսկ այս միջադեպը չհանգեցրեց Իրան-Ադրբեջան դիվանագիտական հարաբերությունների մակարդակի փոփոխման:

Գաղտնիք չէ, որ թուրք-իսրայելական ռազմական դաշինքն ուղղված է արաբական աշխարհի, առաջին հերթին Սիրիայի, Իրաքի եւ Լիբանանի, ինչպես նաեւ Իրանի դեմ: Դա էր պատճառը, որ ի սկզբանե, 1996 թ. ապրիլին Թուրքիայի եւ Իսրայելի միջեւ ստորագրված առաջին ռազմական համաձայնագիրը արժանացավ Իրանի, Եգիպտոսի եւ Սիրիայի խիստ հակազդեցությանը: Իսկ Անկարան մշտապես ընդգծելով, որ դաշինքը որեւէ երկրի շահերի դեմ չէ, Թել Ավիվի հետ ստորագրեց երկրորդ եւ երրորդ ռազմական համագործակցության համաձայնագրեր, էլ ավելի ամրապնդելով, ընդլայնելով համագործակցության սահմանները, հանգամանք, որը ոչ միայն Իսրայելի ռազմական օդանավերին հնարավորություն ընձեռեց թռչելու Իրանի եւ Սիրիայի սահմանամերձ օդային տարածքներով, այլեւ կողմերի գաղտնի ծառայությունների համագործակցությամբ, Թել Ավիվը արժեքավոր տեղեկություններ է հայթայթում իր հակառակորդների՝ Իրանի եւ Սիրիայի վերաբերյալ: Այսուհանդերձ, թեեւ Իրանը տարբեր առիթներով խիստ դժգոհություն է հայտնել ստեղծված դաշինքի առնչությամբ, սակայն թուրք-իսրայելական ռազմավարական դաշինքը որեւէ կերպ չանդրադարձավ Թեհրան-Անկարա դիվանագիտական հարաբերություններին, բացասական ազդեցություն չթողեց նաեւ ECO-ի անդամ հիշյալ երկրների տնտեսական համագործակցության վրա: Ի դեպ, ավելացնենք նաեւ, որ մեծ հավանականությամբ Թուրքիան եւս փոխադարձաբար օգտվում է Մոսադի ծառայություններից: Թերեւս նշվածի ապացույցը կարելի է համարել օրերս Կիպրոսում ձերբակալված երկու հրեա լրտեսների փաստը: Հետեւաբար, կարելի է ենթադրել, որ Երեւան-Թել Ավիվ հարաբերությունները կարող են մեծացնել հօգուտ Թուրքիայի Մոսադի նմանօրինակ գործունեության հավանականությունը Հայաստանում: Իսկ եթե Ադրբեջանը եւս միանա դաշինքին, ապա նաեւ հօգուտ վերջինիս:

Նշենք, որ ԱԳ նախարար Վ. Օսկանյանի իսրայելյան այցի առնչությամբ առավել անհիմն ու անտրամաբանական էին հնչում այն տեսակետները, որոնց համաձայն իբր թե Եգիպտոսի ԱԳ նախարար Ամր Մուսան, ինչպես նաեւ Պարսից ծոցի մի շարք երկրների ԱԳ նախարարներ հրաժարվել են ՀՀ ԱԳ նախարարին ընդունելուց, քանզի Եգիպտոսը Իսրայելի հետ դիվանագիտական հարաբերություններ ունի, բացի այդ «Օսկանյանի անզգույշ հայտարարությունները», հաշվի առնելով մի շարք հանգամանքներ, թերեւս կմեծացնեին Ամր Մուսայի շահագրգռությունը ՀՀ ԱԳ նախարարի հետ հանդիպման նկատմամբ: Ինչ վերաբերում է Պարսից ծոցի երկրներին, ապա վերջիններս տնտեսապես օժանդակում են Պաղեստինի ինքնավար կազմակերտությանը, սակայն Պարսից ծոցի որոշ երկրներ նաեւ տնտեսական փոխհարաբերություններ են հաստատել Իսրայելի հետ:

ԷՄՄԱ ԲԵԳԻՋԱՆՅԱՆ

«Հայկական ավիաուղիներում» եղանակը դեռ մառախլապատ է

«Ազգը» հոկտեմբերի 17-ի համարում անդրադարձել էր «Հայկական ավիաուղիների» գործունեությանը, ֆինանսական եւ սեփականաշնորհման խնդիրներին, ՀԱՈՒ-ի նոր նշանակված տնօրեն Վյաչեսլավ Յարալովը մանրամասն մեկնաբանել էր ստեղծված կացությունից դուրս գալու հնարավոր ելքերը եւ մասնանշել այնպիսի ուղիներ ու ծրագրեր, որոնք իրագործելու դեպքում ՀԱՈՒ-ին կրկին կարող են ապահովել բարձր եկամտաբերություն: Ավելին, պրն Յարալովը միանշանակ հավաստել էր, թե «վախենալու ոչինչ չկա, ՀԱՈՒ-ն ամուր է կանգնած»: Մինչ մի կողմից քաղաքացիական ավիացիայի պատասխանատուները գործնական քայլեր են ձեռնարկում փորձում ճգնաժամից դուրս գալու ելքեր գտնել, մյուս կողմից կառավարությունը արհամարհելով ՀԱՈՒ-ի եւ քաղաքացիական ավիացիայի ղեկավարությանը, մեկուսի խորհրդակցություններ է անցկացնում, ինքնակամ վճռում ընկերության մասնավորեցման կամ կառավարման մենաշնորհը դեռեւս անծանոթ ուժերի հանձնելու ուղիները: Հիշեցնենք, որ Ամ հրավիրված արտահերթ նիստում, երբ քննարկվում էր Կոնյակի գործարանի, Արմենտելի, «Արմենիա», «Անի» հյուրանոցների եւ «Հայկական ավիաուղիների» սեփականաշնորհման խնդիրները, ֆինանսների եւ էկոնոմիկայի նախարար Էդուարդ Սանդոյանը հավաստեց, որ այս տարի ՀԱՈՒ-ն հանված է սեփականաշնորհման ցանկից: Ստացվում է, որ կառավարությունն ինքն իրեն հակասում է, խոստանում է մի բան, բայց գործում հակառակ սկզբունքով:

«Եվրոբանկի»՝ ՀՀ-ին տրամադրված վարկով կառուցվեց «Զվարթնոցի» բեռնահամալիրը, որը կրկին կառավարության կողմից տրվեց ֆրանսիական կողմին, որն այսօր հստակ պահանջներ է թելադրում, եւ պարտադրում, որ Հայաստան մտնող ցանկացած բեռ պահեստավորվի համալիրում: Խոշոր հարկատու էր նաեւ «Հայկական ավիաուղիները», սակայն կառավարության միջամտությամբ վերջին մեկ տարում ավիացիայում իրականացվող կառուցվածքային փոփոխությունները հանգեցրին նրան, որ այսօր ՀԱՈՒ-ն դարձել է անվճարունակ, իսկ կառավարությունը փորձում է «պղտոր ջրում ձուկ որսալու» քայլեր ձեռնարկել:

«Ազգը» տարիներ ի վեր անդրադարձել է ավիացիայի խնդիրներին եւ չի կարող չարձանագրել, որ, ինչպես հավաստում է ՀԱՈՒ-ի ներկայիս տնօրեն Վյաչեսլավ Յարալովը, ավիացիայում այսպիսի դժվարին կացություն ժամանակ առ ժամանակ եղել է, բայց ընթացքում միշտ էլ դժվարությունները հաղթահարվել են: Ինչը նշանակում է, որ այսօր էլ, եթե կառավարությունը օգնելու փոխարեն գոնե չխանգարի, ապա ավիացիայի ղեկավարությունը իրավիճակից կարող է դուրս գալ: Համենայն դեպս, պետք է ժամանակ տալ եւ հնարավորինս աջակցել: Մինչդեռ վարչապետ Արմեն Դարբինյանը նոյեմբերի 4-ին սեփականաշնորհման նախարար Պավել Ղալթաղչյանին հանձնարարել է յոթօրյա ժամկետում կառավարությանը ներկայացնել «Հայկական ավիաուղիների» մասնավորեցման վերաբերյալ առաջարկություն, ֆինանսների փոխնախարար Էդուարդ Մուրադյանին եւ կառուցվածքային բարեփոխումների նախարար Վահրամ Ավանեսյանին հանձնարարվել է հնգօրյա ժամկետում քննարկել ընկերության բիզնես ծրագիրը եւ տալ եզրակացություն, գլխավոր գանձապետ Արամ Դարբինյանն ու ԿԲ նախագահ Տիգրան Սարգսյանը 12-օրյա ժամկետում պետք է քննարկեն ընկերությանը 5 մլն դոլարի վարկ տրամադրելու հարցը: Իսկ տրանսպորտի նախարար Երվանդ Զախարյանը զբաղվի մասնավորեցման աշխատանքներում մասնագիտացված կազմակերպությունների կամ փորձագետների ներգրավման ուղղությամբ:

Ինչ խոսք, խիստ կասկածելի է կառավարության այսօրինակ հապճեպ որոշումը: Ինչո՞ւ են «Հայկական ավիաուղիների» ճակատագիրը որոշում գաղտնի, ինչո՞ւ է Կոնյակի գործարանի եւ Արմենտելի սեփականաշնորհման սցենարը կիրառվում կրկին: Կոնյակի գործարանի սեփականաշնորհումից առաջ նրանք միավորեցին երեք դուստր ձեռնարկություններ, եւ այսօր էլ «Հայկական ավիաուղիներին» են միավորել «Արարատ-ավիա» եւ «Գյումրի» օդուղիները:

«Ազգը» այս հարցերի պատասխանները ստանալու նպատակով դիմեց նախ տրանսպորտի նախարարին, սակայն պրն Զախարյանը իր մամուլի քարտուղարի միջոցով փոխանցեց, թե առայժմ խուսափում է կոնկրետ դիրքորոշում հայտնելուց, պատճառաբանելով, որ դեռ քննարկում չի եղել: Իր հերթին էկոնոմիկայի եւ ֆինանսների փոխնախարարը նկատեց, թե առայժմ բիզնես ծրագիրը վերջնական չի քննարկվել եւ կանխավ որեւէ բան ասելը ծառայողական էթիկայի խախտում է: Վահրամ Ավանեսյանին եւ Պավել Ղալթաղչյանին հանդիպելու մեր ջանքերը, քարտուղարուհիների «արհեստավարժության» շնորհիվ, եւս ապարդյուն էին:

Գլխավոր գանձապետից միայն տեղեկացանք, որ 5 մլն դոլար վարկ հատկացնելու հարց եւս քննարկվում է, իսկ Կենտրոնական բանկի նախագահը ընդհանրապես այս մասին անտեղյակ էր:

Երեւի թե հարկ է չմոռանալ, որ ավիացիայի խնդիրը նաեւ ռազմավարական նշանակություն ունի: Խնդիրն հույժ զգուշավորություն է պահանջում, քանի որ միեւնույնն է, որքան էլ որ վստահելի կողմի շնորհվի հայկական ավիացիայի թռիչքների կառավարումը, այդուհանդերձ չենք կարող վստահ լինել, թե նրանք որքանով կհետաքրքրեն մեր ռազմավարական շահերը:

ԱՐԱՔՍ ՍԱՖԱՐՅԱՆ

«Ազգը» ոչ բոլոր դեպքերում է համաձայն այս հոդվածում իր աշխատակցի տեսակետներին:

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

միջազգային

ՓԱՐԻԶ

Բեռնար Պիրա. «Արդար դատի առթիվ համաձայնությունը ցանկալի է»

«Ազգի» թղթակցի հարցազրույցը Սենատի Ֆրանսիա-Հայաստան բարեկամության խմբի փոխնախագահի հետ

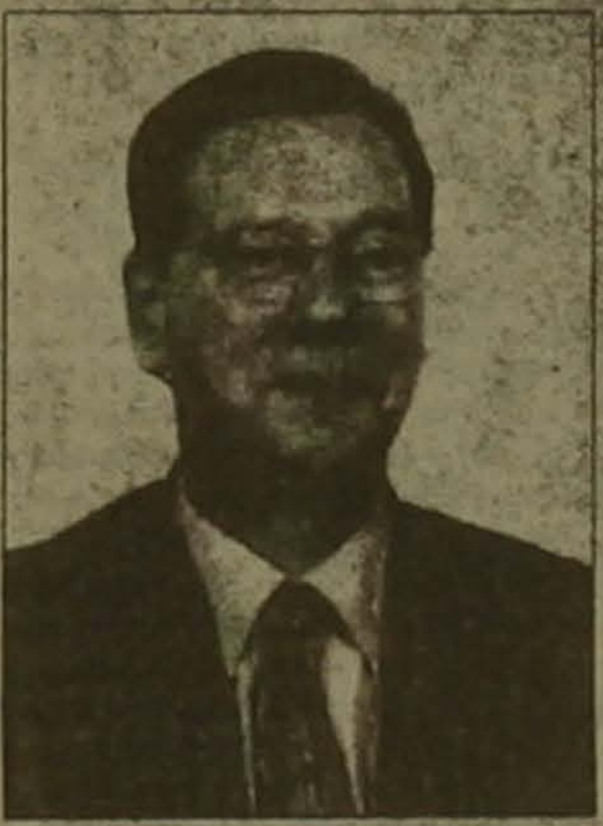

– Առաջին անգամ Սենատի նախագահը գոլիստ է: Նախկին եւ ներկա նախագահների կողմնակիցների միջեւ նախագահական ընտրությունների ժամանակ ծավալված բուռն վիճաբանությունները կարո՞ղ են բացասական ազդեցություն ունենալ ձախերի նախաձեռնությամբ ընդունված օրինագիծը օրակարգում դնելու հարցում:

– Չեմ կարծում, թե դա է խնդրի էությունը: Ազգային ժողովը կարողացավ արարողակարգի ընթացքում արդյունավետ գործել, քանզի այնտեղ միացյալ ձախերը մեծամասնություն են կազմում: Սենատում, ընդհակառակը, ձախերը չեն կարող դա անել, քանի որ մեծամասնություն են կազմում աջ ուժերը, որոնք կարող են օգտագործել իրենց առավելությունը: Ազգային ժողովում միացյալ ձախերի հանդես բերած նախաձեռնությունը լավ նախաձեռնություն է: Սենատի Ֆրանսիա-Հայաստան բարեկամության խումբը կողմնակից է, որ մենք հետեւենք Ազգային ժողովի օրինակին: Խնդիրն այն է, թե ինչպես գտնենք դրան հասնելու եղանակը:

– Օրինագծի առթիվ ձեր խումբն արդեն դիմե՞լ է Սենատի նոր նախագահին:

– Ոչ: Մենք գրավոր դիմելու ենք մինչեւ նոյեմբերի վերջը:

– Ֆրանսիա-Թուրքիա բարեկամության խմբի նախագահ պարոն Դելոնը հայտարարեց, թե ջանք չի խնայի, որպեսզի օրինագիծը սառեցվի Սենատում: Դա ողջունելի անկեղծություն է: Իսկ ձեր խումբը ինչպիսի՞ ջանքեր կգործադրի մրցակից ճամբարի այդ նպատակադրմանը հակազդելու համար:

– Որպես Ֆրանսիա-Հայաստան խմբի փոխնախագահ հայտարարում եմ, որ հնարավոր ամեն ինչ կանեմ, որպեսզի Սենատը հետեւի Ազգային ժողովի օրինակին: Եթե նախագահը եւ արտգործնախարարությունը համաձայն լինեն, սառեցում չի լինի:

– Ազգային ժողովը օրինագիծն ընդունեց առանց նախագահի եւ ԱԳՆ-ի համաձայնությունն ստանալու: Պատճառը թերեւս այդ համաձայնության անհնարինությո՞ւնն է:

– Կարծում եմ, արդյունքի կհասնենք, բայց ոչ առաջիկա ամիսներին: Դրա համար կպահանջվեն որոշակի ժամանակ եւ աշխատանք: Սենատում մեծամասնություն կազմող Հանրապետությանն աջակցող միավորման եւ Ֆրանսիայի ժողովրդավարության միության ներկայացուցիչները, որոնք դաշնակիցներ են, ոչինչ չեն անի առանց նախագահի համաձայնության: Բայց պետք է լավատես լինել. եթե Ազգային ժողովն այդ համաձայնությունը չունեցավ, դա չի նշանակում, թե մենք էլ չենք ունենա:

– Արտգործնախարարության խոսնակ Անն Գազո Սեկրեն իր հարցազրույցի ժամանակ ինձ հայտարարեց, թե Սենատը որոշումներ ընդունելու բացարձակ ազատություն ունի, ինչպես ԱԺ-ն:

– Միանգամայն ճիշտ է: Երբ խոսքը օրենսդրական նախաձեռնության մասին է, տեղի է ունենում իրավաբանական քննարկում, բայց տվյալ դեպքում խոսքը ոչ թե օրենքի, այլ բանաձեւի մասին է: Բոլոր բանաձեւերը բխում են կամ կառավարությունից, կամ էլ մի խումբ սենատորներից: Սա է օրինագծի եւ օրենսդրական նախաձեռնության տարբերությունը: Քանի որ ԱԺ-ում, կրկնում եմ, այդ գաղափարը մտահղացան մեծամասնություն կազմող միացյալ ձախերը, նրանք օգտագործեցին իրենց առավելությունը: Սենատում մենք փոքրամասնություն ենք կազմում, ուստի այդ ուղին մեզ համար միեւնույն ձեւով մատչելի չէ: Բայց Սենատի աջ ուժերը կարող են օգտագործել իրենց առավելությունը:

– Ձեր խմբի նախագահ պրն Ռուդենի կարծիքով, այս գործում գլխավոր խոչընդոտը օրինագծի իրավաբանական կողմն է: Կարծո՞ւմ եք, թե տեքստը իրոք զուրկ է օրենսդրական ուժից:

– Ես իրավաբան կամ սահմանադրության մասնագետ չեմ, բայց կարծում եմ, չենք կարող այդ տեքստը ներկայացնել որպես օրենք: Մենք կարող ենք ընդունել որեւէ փաստի գոյությունը, բայց չենք կարող օրենքի ուժ տալ որեւէ պատմական փաստի: Եթե տեքստը օրենսդրական նախաձեռնության ձեւով ներկայացնենք օրենսդրական հանձնաժողովի քննարկմանը, դա բարդություն կստեղծի: Դրանից խուսափելու համար հարկ կլինի այն ներկայացնել որպես բանաձեւի նախագիծ: Իմ գործընկերների այս պատրվակները վերաբերում են տեքստի իրավաբանական կողմին, բայց չեն կազմում խնդրի էությունը, որը Հայոց ցեղասպանության պատմական փաստի ճանաչումն է: Իմ կարծիքով, կարեւորը ոչ թե օրենքն է կամ բանաձեւը, այլ այն փաստը, որ Ֆրանսիայի խորհրդարանն իր ժողովրդական ներկայացուցչության շնորհիվ ճանաչում է Հայոց ցեղասպանությունը՝ մյուս խորհրդարանների օրինակով, ինչպես արեց մարդու իրավունքների հարցում: Խնդրի էությունն ի վերջո միջազգային ճանաչման հասնելն է: Եթե ժամանակին պետությունները քաջություն ունենային միջազգային մակարդակով ճանաչելու այդ փաստը, թերեւս տեղի չունենային 20-րդ դարի մյուս ցեղասպանությունները:

– Հնարավո՞ր է, որ խորհրդարանի երկու պալատները նույն տեքստը ընդունեն տարբեր ձեւակերպումներով:

– Իհարկե, հնարավոր է: Խոսքը երկարատեւ, բայց միանգամայն իրագործելի ընթացակարգի մասին է:

– Սենատի արտաքին գործերի հանձնաժողովի նախագահ պրն դը Վիլեպենը, որից հարցազրույց էի խնդրել, ինձ հայտարարեց, թե իր կարծիքով դեռ վաղ է խոսել այդ հարցի մասին: Ի դեպ, նույն պատասխանը տվեց նաեւ Սենատի նախկին նախագահ պրն Մոնորին: Այդ բոլոր խուսափումները չե՞ն վկայում, թե առկա է օրինագիծը թաղելու դիտավորություն:

– Չեմ կարող կանխավ դատողություններ անել, բայց պարզ է, որ առաջիկա չորս ամսում ոչինչ չի պատահի, եւ որ օրինագիծն օրակարգում կարող է դրվել միայն սոցիալիստների, Ֆրանսիա-Հայաստան բարեկամության խմբի, ԱԺ-ի մեր գործընկերների ուժգին ճնշմամբ՝ ըստ որում թե կառավարության եւ թե հանրապետության նախագահի մակարդակով:

– Ինչպես իրավացիորեն նշեց Փարիզում հավատարմագրված թուրք լրագրողներից մեկը, Սենատի վրա ամենաուժեղ ճնշումները կգործադրեն ավելի շուտ ֆրանս-թուրքական տնտեսական հարաբերություններով շահագրգռված ֆրանսիացի գործարարները, քան ինքը՝ Թուրքիան:

– Այդ ճնշումները, բնականաբար, անխուսափելի են: Նման դեպքերում լոբբիստական ուժերը բացահայտ են գործում: Թուրքամետ ուժերն ինչո՞ւ պետք է առիթը բաց թողնեն:

– Հնարավո՞ր եք համարում համաձայնությունը Ֆրանսիա-Թուրքիա բարեկամության խմբի հետ:

– Մենք կհանդիպենք ոչ միայն Ֆրանսիա-Թուրքիա խմբի, այլեւ Ֆրանսիա-Ադրբեջան եւ Ֆրանսիա-Վրաստան խմբերի հետ արտաքին գործերի հանձնաժողովի ներկայացուցիչների մասնակցությամբ:

– Այդ հանդիպման ժամկետը եւ քննարկումների գլխավոր թեման հայտնի՞ են:

– Առաջիկա օրերին նամակ ենք ուղարկելու, ինչը թույլ կտա հանդիպումն անցկացնել հաջորդ ամիս: Ինչ վերաբերում է դրա նպատակին, Սենատում օրինագծի քննարկման հնարավորության ստեղծումն է:

– Ստույգ ժամկետներ նախատեսվա՞ծ են օրենսդրական հանձնաժողովում եւ արտաքին գործերի հանձնաժողովում տեքստի քննարկման համար:

– Այս հարցին չեմ կարող պատասխանել, բայց կարող եմ հավաստիացնել, որ հանձնաժողովները կմասնակցեն վերոհիշյալ ժողովի աշխատանքներին:

– Ենթադրենք օրինագիծն ի վերջո հայտնվեց Սենատի օրակարգում, այդ դեպքում քվեարկությունը նման կլինի՞ ԱԺ-ի քվեարկությանը:

– Կարծում եմ, օրակարգում տեքստի հայտնվելու դեպքում դեմ քվեարկելու ցանկություն ունեցող սենատորները չեն մասնակցի նիստին, ինչպես եղավ ԱԺ-ում, որտեղ միահամուռ քվեարկությունն ապահովվեց ընդդիմադիրների բացակայության պայմաններում:

– Եթե Սենատը սառեցներ օրինագիծը, կկարողանա՞ր ժխտել պատասխանատվության իր բաժինը քաղաքական այն սխալի մեջ, որ դա միջազգային առումով կներկայացներ Ֆրանսիայի համար: Ի դեպ, մերժողական քվեարկությունը կբացահայտե՞ր խորհրդարանի երկու պալատների խոր տարաձայնությունները:

– Իրոք, միջազգային առումով սխալ կլիներ մերժել այդ ճանաչումը: Ինչ վերաբերում է տարաձայնություններին, դրանք ակնհայտ են: Այդուհանդերձ, նման արդար դատի առթիվ համաձայնության կայացումը միանգամայն ցանկալի կլիներ:

ԱՐՄԻՆԵ ԱԶԻԶՅԱՆ
Փարիզ

ՀԱՄԱՌՈՏ

Արձինբան վրացական կողմից «հստակ եւ աներկդիմի» պատասխան է սպասում

ՍՈՒԽՈՒՄԻ, 24 նոյեմբեր, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ-ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ: Վլադիսլավ Արձինբան այն կարծիքին է, որ, ձգձգելով փաստաթղթերի ստորագրման ժամկետը, վրացական կողմը փաստորեն խոչընդոտում է փախստականների վերադարձի հարցի լուծմանը: «Վրացական կողմը, շարունակ հետաձգելով փախստականների վերադարձի եւ Աբխազիայի տնտեսության վերականգնման մասին արձանագրության, ինչպես նաեւ հաշտության համաձայնագրի ստորագրման ժամկետները, փաստորեն խոչընդոտում է մարդկանց իրենց տները վերադառնալու հարցի լուծմանը», հայտարարել է նա աբխազական ռադիոյով ունեցած հարցազրույցի ժամանակ: Աբխազ ղեկավարի խոսքերով՝ «այն տպավորությունն է ստեղծվում, թե փախստականների վերադարձը չի բխում Վրաստանի շահերից, որը ձգտում է այդ հարցն օգտագործել սոսկ Աբխազիայի վրա քաղաքական ճնշում գործադրելու համար»: Վլադիսլավ Արձինբան վրացական կողմին կոչ է արել «հստակ եւ աներկդիմի պատասխան տալ» փաստաթղթերի ստորագրման պատրաստակամության վերաբերյալ: Նա վրացական կողմին մեղադրել է ավելի վաղ ստանձնած պարտավորությունները չկատարելու մեջ:

Իսրայելը մտադիր չէ դադարեցնել հրեական բնակավայրերի ընդլայնումը Հորդանան գետի արեւմտյան ափին

ԹԵԼ ԱՎԻՎ, 24 նոյեմբեր, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ-ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ: Իսրայելը մտադիր չէ դադարեցնել հրեական բնակավայրերի ընդլայնումը Հորդանան գետի արեւմտյան ափին: Այդ մասին հայտարարել է Իսրայելի վարչապետ Բենիամին Նեթանյահուն, որը երկուշաբթի օրը այցելել է Արեւմտյան ափի հյուսիսային մասում գտնվող երեք բնակավայր: Վարչապետը ընդգծել է, որ Արեւմտյան ափից զորքերի դուրսբերման ներկայիս փուլը, որն իրականացվում է Ուայ Փլանթեյշնի համաձայնագրի շրջանակներում, «փաստորեն վերջինն է»: «Պաղեստինյան ինքնավարությունը կարող է ստանալ այդ հողերի եւս մեկ տոկոսը (վերջնական կարգավորման շուրջ բանակցությունների արդյունքում): Եթե նրանք ցանկանան այդ մեկ տոկոսը, ապա կստանան: Եթե չցանկանան, ապա ոչինչ չեն ստանա», ասել է Իսրայելի վարչապետը: Նա խոստացել է, որ կառավարությունը ամեն կերպ կաջակցի բնակավայրերի ընդլայնմանը եւ ֆինանսական օգնություն ցույց կտա նրանց:

Չինաստան. Ուժեղանում է պայքարը կաշառակերության դեմ

Կաշառակերության դեմ սկսված պայքարի շրջանակներում Չինաստանի ազգային օրենսդրությունը երկրի դատախազին եւ նրա տեղակալին պաշտոնանկ է արել կարգազանցության մեջ մեղադրելով նրանց, հաղորդում է «Ինտերնեշնլ Հերալդ տրիբյուն» թերթը՝ հենվելով Սինհուա գործակալության լրատվության վրա: Լուո ժին եւ Հուանգ Լիժին զբաղեցնում էին ժողովրդային գերագույն դատախազության հակակաշառակերության բաժնի տնօրենի եւ փոխտնօրենի պաշտոնները: Գործակալությունը նրանց կատարած խախտումների կամ հասանելիք պատժի վերաբերյալ մանրամասնություններ չի նշել:

Նախագահ Ձեմինը ընդունելով, որ կաշառակերությունը համատարած բնույթ է կրում եւ սպառնում է կոմունիստական կուսակցության հեղինակությանը, «կենաց ու մահու պայքար» է անվանել 90-ական թվականների սկզբից ձեռնարկված միջոցառումները կաշառակերության դեմ: Անցյալ հուլիսին ձերբակալված եւ 16 տարվա բանտարկության դատապարտված Պեկինի նախկին քաղաքապետ Չեն Սիտոնգի դեպքից հետո վերոհիշյալները դատախազության ամենաավագ պաշտոնյաներն էին, որոնց պաշտոնանկությունը պարզաբանել էր, ըստ գործակալության, գլխավոր դատախազ Հան Ժուբանը:

Պրն Լուոն երկու տարի առաջ ազգային հեռուստատեսության էկրանից հաճախակի երեւացող անձնավորություն է եղել, որն իր զայրույթն է արտահայտել կաշառակերության դեմ պայքարելու միջոցների անբավարարության նկատմամբ: Հարցազրույցներից մեկի ընթացքում նա նշել է, որ որոշ միջամտություններ խոչընդոտում են առաջ տանելու այնպիսի գործեր, որոնք ակնհայտ ապացույցներ ունեն:

Գործարար շրջանակներում, գրում է «Հերալդ տրիբյունը», իշխում է այն կարծիքը, որ կաշառակեր ոստիկանները, դատախազներն ու դատարանների այլ աշխատակիցները գործում են միասնաբար՝ ծածկելու համար մեկի կամ մյուսի հանցանքը:

Հեռախոսն անջատելու ժամացույցը

1998 թ.-ի հունիսի տվյալներով Ճապոնիայում 34,07 մլն բջջային հեռախոս կա, այսինքն յուրաքանչյուր չորս ճապոնացուց մեկը ունի կապի այս նորագույն միջոցից: Բնականաբար, բջջային հեռախոսի հետ վարվելակերպի կանոնների անհրաժեշտություն է առաջանում, որպեսզի դրանք գործածողները խանգարեն շրջապատողներին: Վարվելակարգի կանոններից մեկն ենթադրում է, որ բջջային հեռախոսը պետք է անջատվի համերգասրահներում, կինոթատրոններում եւ թատրոններում, ռեստորաններում եւ այլ հասարակական վայրերում, ուր հեռախոսը ծլնգալու եւ խանգարելու հնարավորություն ունի:

Ճապոնացիները, լինելով կարգապահ ազգ, հիմնականում հետեւում են գործածման վարվելակարգին, սակայն երբեմն ակամա վրիպումներ են լինում անուշադրության պատճառով: Cus Look Japan ամսագրի, այս խնդիրը յուրահատուկ ձեւով է լուծում Dreams Come True (երազանքները իրականանում են) ընկերությունը, որը մասնագիտացած է խաղալիքների եւ խառը այլ ապրանքների բիզնեսում: Այսուհետեւ բջջային հեռախոսը անջատել մոռացողներին օգնության կարող է հասնել թեւի Candy for Handy Phone ժամացույցը, որն արդեն վաճառքի է հանվել: Ժամացույցի միջոցով հեռախոսազանգի ժամանակ անջատվում է ծլնգոցը, փոխարենը լուսարձակող դիոդի շնորհիվ շուրջ 10 վրկ թարթում է ժամացույցի շրջանակի երկայնքով տեղավորված լամպը:

Ժամացույցն աշխատում է 800 մեգահերց հաճախականությամբ աշխատող բոլոր հեռախոսների հետ մինչեւ մեկ մետր հեռավորության վրա որսալով մտնող բոլոր զանգերը, նույնիսկ երբ հեռախոսի ծլնգացող սարքն անջատված է:

Ժամացույցն արժե 32 դոլար:

Ա. Ա.

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Մշակույթ

Աիդա Ամիրխանյան. «Փորձում եմ արտահայտման նոր ձեւեր գտնել մեր պարերի համար»

Նոյեմբերի 14-15-ին Հայաստանի պետական կամերային նվագախումբն Արամ Ղարաբեկյանի ղեկավարությամբ կատարեց Հարություն Դելլալյանի «Թոփոֆոնո» երաժշտական-թատերական ստեղծագործությունը, որին մասնակցում էին նաեւ դաշնակահարուհի Մարինե Դելլալյանը Պորտուգալիայից եւ պարուհի-պարուսույց Աիդա Ամիրխանյանն Ավստրալիայից: Մի տարվա մեջ երկու անգամ (առաջին անգամ մայիսին) երեւանցի հանդիսատեսն ըմբռնեց Աիդայի բեմադրած հայ ժողովրդական պարերի նորովի մեկնաբանությունները (քոչարի՝ միաշարք, բայց անջատ-անջատ կատարմամբ, նստած եւ կանգնած ռիթմիկա՝ դհոլի մերթ ուժգնացող, մերթ մարող նվագի տակ եւ այլն): Իսկ իր պարուհու ոգեղեն պար-թատրոնը «Հորովելի» երգի տակ կամ նրա կողմից գետնից հավաքվող եւ օդ նետվող աշնան տերեւների ակնազմայլ պատկերը հանդիսատեսի առջեւ մի նոր աշխարհ բացեցին... Ուստիեւ զարմանալի չէ, որ Աիդա Ամիրխանյանի հետ խոսակցությունը նույնպես զրուցակցին ոգեղենացնում, բաժին էր հանում նրա հարստագույն ներաշխարհից: Քո առջեւ գծվում ես մի մտավորականի, ճշմարիտ արվեստագետի էություն՝ աշխարհի ճիշտն ու սխալը հասկացող, առանց դույզն-ինչ ձեւականությունների ու ավելորդությունների...

– Աիդա, դու ծննդով պարսկահայ ես, բնակվում ես Ավստրալիայում եւ Միացյալ Նահանգներում, իսկ մասնագիտական կրթությունդ ստացել ես Բրյուսելում ֆրանսիացի մեծանուն պարուսույց Մորիս Բեժարի դպրոցում... Ինչպե՞ս ծանոթացար նրա հետ...

– 1972-ին Իրան եկավ Բեժարի բալետի խումբը, որի ներկայացումները խոր տպավորություն թողեցին: Պարողներից մեկի խորհրդով ուղիղ դիմեցի Բրյուսել՝ Բեժարի պարի դպրոց: Մեկ տարի անց պատասխան ստացա, որ հրավիրվում եմ մասնակցելու պարի քննության: Արդյունքում 250-ից ավելի մասնակից կար, ընտրվեցին 38-ը, նաեւ՝ ես: Երբ ասացին, որ ընդունված եմ, չհավատացի. ինձ հետ քննություն էին հանձնում մարդիկ, որ չորս տարեկանից պարում էին, իսկ ես 18 տարեկանում նոր սկսել էի լրջորեն պարել: «Երեւի ինչ-որ սխալմունք լինի, պարոն Բեժար, ասացի, ինձ չէիք կարող ընդունել, ես պարել չգիտեմ»: «Հենց այդ պատճառով էլ ընդունված ես», պատասխանեց Բեժարը: Երեք տարի սովորեցի Մուդրա կոչվող բեմական արվեստի դպրոցում, կրթությունն անվճար էր, սակայն այդ 38 հոգուց միայն ես եւ մի ֆրանսիացի տղա ավարտեցինք: Պատճառն այն չէր, որ մենք մյուսներից ավելի տաղանդավոր էինք, ոչ. պարզապես Բեժարի մեթոդներին դիմանալն էր դժվար: Այդ ֆրանսիացին դիմացավ, որովհետեւ որբ տղա էր, վերադարձի տեղ չուներ, իսկ ես դիմացա... չգիտեմ, երեւի, որովհետեւ հայ եմ, մենք շատ փորձանքների դիմացած ազգ ենք... Սակայն ես չեմ ցանկացել ամբողջ կյանքս Բեժարի հովանու տակ անցկացնել: Երբ նա ավարտելուցս տարիներ անց ինձ առաջարկեց տնօրինել Լոզանի իր դպրոցը, ես հրաժարվեցի: Նրա ազդեցությունը շատ զորավոր էր, ուստի տասը տարի շարունակ փորձում էի գտնել ինքս ինձ, ուզում էի ինքս իմ անհատական արվեստի աշխարհում ճանապարհ հարթել...

– Հետաքրքիր է, Մորիս Բեժարի պարի առաջին ուսուցիչը եղել է կարսեցի մի հայուհի՝ Ռուզան Սարգսյանը, որը հայտնի է եղել իր խստությամբ: Նա սխալ կատարող աշակերտներին ստիպել է ժամերով նույն վարժությունը կրկնել եւ որպես պատիժ իր համար սուրճ պատրաստել... Բեժարն իր հայ աշակերտուհուն երբեւէ չի՞ պատմել իր հայ ուսուցչուհու մասին...

– Ինչո՞ւ չէ... Բեժարը փոքր ժամանակ թույլ երեխա է եղել, ոսկորների հիվանդություն է ունեցել, եւ նրան կազդուրելու համար ծնողները տարել են մադամ Ռուզանի դպրոցը: Այս մադամ Ռուզանն էլ մի շատ խիստ կին է եղել, օրը 10 ժամից ավել աշխատել է՝ միայն սուրճ խմելով ու ծխելով ու Մորիսին կոչել է «ծռմռված»: Բայց Բեժարը սիրահարված է եղել այս կնոջը, ինչքան սա իր գլխին ճիպոտով խփել է՝ այնքան սերն ավելի է մեծացել նրա նկատմամբ: Հետագայում իր հուշերում Բեժարը սիրով գրել է Ռուզանի մասին, իսկ 1977-ին Օֆենբախի երաժշտության հիման վրա բեմադրած «Փարիզյան զվարճություններ» ներկայացման մեջ պատկերել է մադամ Ռուզանի կյանքը՝ ժամանակի դեպքերի ֆոնին:

– Ինչ դու ցուցադրեցիր մայիսին «Յողածին ոգեշունչ պարեր» ծրագրով եւ ապա նոյեմբերին՝ «Թոփոֆոնոյով», մեզ՝ հայաստանցի հանդիսատեսներիս բացահայտեց պարի մի նոր որակ եւ հայ պարարվեստի նոր հնարավորություններ: Ձեր արվեստը բնորոշվում է որպես «ժամանակակից պար»: Գուցե այդ հասկացությունն արդեն հնացած է եւ ճիշտ չի՞ արտացոլում երեւույթը...

– Այո, այդ «ժամանակակից» բառը չեմ սիրում: Հիմա արդեն ժամանակակից կոչվածն այլեւս դասական է դարձել՝ արվեստի ինչ տեսակ էլ լինի: Չգիտեմ ինչ կարելի է այլեւս կոչել, ես ավելի սիրում եմ «նորարարական», «փորձարարական» բառերը... Իսկ անձամբ իմ արվեստը ես կարող եմ անվանել պարային թատրոն՝ խաչաձեւված արվեստի տարբեր ձեւերի հետ, իսկ ինձ՝ պարուսույց...

– Իսկ ո՞րն է այդ նորարարական պարի էությունը, ի՞նչն է նրան բնորոշ... Ինչպես գիտենք, արվեստի արդիական ձեւերում, որտեղ կարծես ամենաթողությունն է իշխում, նոր խոսք ասելու, չկրկնվելու ձգտումը հաճախ է հանգեցնում աչքակապության եւ, այսպես ասած, «բլեֆի»...

– Ճիշտ ես... առհասարակ ժամանակակից արվեստ ասելով շատերը հասկանում են վերջին ժամանակներս ստեղծված արվեստի թեքնիքի ձեւերը: Սակայն յուրաքանչյուր արվեստագետ՝ նկարիչ, դերասան, երաժիշտ թե պարող, յուրացնելով ամեն տեսակի թեքնիքները՝ չպետք է դարձնի արտահայտման սեփական միջոց, այլ պետք է փորձի իր իսկ ազգային արվեստի հողի վրա, իր ունեցած մշակութային ժառանգության մեջ արտահայտման նոր ձեւեր գտնել: Հիմա արդիական պարերի մեջ հազար տեսակ թեքնիք կա, բայց թող որեւէ պարող չփորձի համոզել հանդիսատեսին, թե այս ժամանակակից կոչվող պարը միայն մոդեռն թեքնիքների վրա է հիմնված: Իմ կարծիքով՝ որեւէ ազգի մի պարողի համար լավ է այդ ամենն իմանալը, սակայն սեփական արվեստի մեջ գործադրելու անհրաժեշտություն չկա: Իրականում թեքնիքը պարի մեջ մի որոշ մտածողության արդյունք է, որ արմատներով կապված է ստեղծողի ազգային մշակույթի հետ: Ուրիշ մի երկրում թեքնիքապես զարգանալով արվեստագետը, սակայն, չի կարող այդ ասածս մտածողությունը նույնպես յուրացնել: Դրսից թեքնիք ներմուծելը միշտ վտանգավոր է, հենց այդ է բերում քո ասած բլեֆին...

– Աիդա, ասացիր, որ տարիներ շարունակ գործել ես օտար միջավայրում՝ հեռու հայկական շրջանակներից... Քո արվեստը նո՞ւյնպես հեռու է եղել ազգային արմատներից...

– 10-15 տարի առաջ Ավստրալիայում հայի ինչ լինելը չգիտեին, չնայած այնտեղի հայ գաղութին: Աշխատել եմ տարբեր ավստրալական խմբերում՝ որպես պարուհի եւ դերասանուհի, հետո նաեւ որոշ պարագաների բերումով սկսեցի տարվա մի մասն էլ ապրել ու աշխատել Լոս Անջելեսում: Պետությունից հաճախ գրանտներ եմ ստացել, սակայն եթե ազգանունիս «յանը» մի կողմ թողնեի՝ ավելի շատ գրանտներ ստացած կլինեի իմ ծրագրերի համար: Ավստրալիայում եւ Ամերիկայում էլ մինչեւ որոշ տեղ չեն հիշում քո օտարազգի լինելը... Իսկ հայերի համար ես մի ուծացած հայրենակից էի, ավստրալացի էի, որովհետեւ ամեն տեղ բարձր-բարձր չեմ խոսել հայրենիքի ու ազգի մասին: Իսկ արվեստը, ասում ես... այո, ես իմ աշխատանքում միշտ մի տեղ, առանց չափազանցության արտահայտել եմ հայկականը, օգտագործել եմ հայ երաժշտությունն ու պարը: Ես ինքս դեռ փորձի մեջ եմ: Իմ անձնական գործում այդ փորձարարությունն եմ կատարում: Նույնն արեցի Հայաստանում ցուցադրած այս երկու ներկայացումներում: Ամեն անգամ նոր գործ ձեռնարկելիս աշխատում եմ այս ուղղությամբ մի քիչ ավելին անել: Հայ պարը կարող է նոր ձեւով ու արտահայտչամիջոցներով հանդես գալ, քանի որ մեր մշակույթի հարստությունը թույլ է տալիս դրանում վստահ լինել...

ԱՐԾՎԻ ԲԱԽՉԻՆՅԱՆ

Գիրք արեւմտահայության տնտեսական հարաբերությունների մասին

Օրերս Բեյրութի «Սիփան» հրատարակչությունում լույս է տեսել անցյալ տարեվերջին մահացած վաստակաշատ պատմաբան, ուսուցիչ, գրող եւ խմբագիր Լեւոն Վարդանի «Արեւմտահայութիւնը տնտեսական յարաբերութիւններու ճամբուն վրայ» հատորը: Այն հրատարակության է պատրաստել ու խմբագրել հեղինակի երկար տարիների մերձավորագույն բարեկամներից Ժիրայր Դանիելյանը:

255 էջանոց ծավալուն հատորը բաժանված է չորս մասի: «Փոխան մուտքի» վերնագրված նախաբանում Լեւոն Վարդանը կարեւորում է Օսմանյան կայսրության լծի տակ ապրած հայության հատվածի տնտեսական փոխհարաբերությունների ուսումնասիրությունը: Ապա իրար են հաջորդում «Հայ-հայկական փոխհարաբերություններ», «Հայ-ֆրանկական փոխհարաբերություններ» եւ «Հայ-օսմանյան փոխհարաբերություններ» վերնագրված մասերը, որոնցից յուրաքանչյուրն ունի իրեն հատուկ «ծանոթագրությունների» բաժինը, որտեղ հղումներ են կատարվում մասնագիտական աղբյուրներին կամ տրվում են ընդարձակ բացատրություններ հիմնական շարադրանքում հանդիպող օտար եզրերի մասին եւ այլն: Գրքի ավելի քան երեք քառորդ ծավալը գրավում է վերջին մասը: Նրանում Լեւոն Վարդանը, հենվելով օսմանյան պետական փաստաթղթերի վրա, նկարագրում է արեւմտահայության տնտեսական հարաբերությունները կարգավորող կամ դրանց առնչվող կանոնագրությունները, ապա մանրամասն նկարագրում հարկերի եւ տուրքերի 121 տեսակներ: Ենթադրում ենք, որ այս տեսակները ընդգրկված են հեղինակի անտիպ կոթողային մի աշխատության մեջ՝ «Հարկերը Օսմանեան եւ Պարսկական կայսրութիւններու մէջ, ժե-ի դարեր», որի հինգ հատորներից առաջին երկուսը պատրաստ են տպագրության: Հուսով ենք, որ ներկայացվող գիրքը հովանավորած «Կարպիս Լ. Նազարյան հիմնադրամը» չի զլանա իր օժանդակությունը բերելու նաեւ այս արժեքավոր հատորների հրատարակման գործում:

ԳԵՎՈՐԳ ՅԱԶԸՃՅԱՆ

Հավերժ չարաճճի 70-ամյա մկնիկը

Հրաշագործ Ուոլտ Դիսնեյի ամենասիրված հերոսը՝ Միքի Մաուսը, 70 տարեկան է դարձել: Նա ծնվել է 1928-ի նոյեմբերի 18-ին «Ուիլլի շոգենավակը» կոչվող մուլտիպլիկացիոն ֆիլմում, որտեղ նրա ձայնով խոսում էր ինքը ստեղծագործ-հեղինակ Ուոլտ Դիսնեյը:

Սկզբնական շրջանում Դիսնեյը ցանկացել է իր ստեղծագործությունը կոչել «Մորտիմեր», բայց կնոջ պնդումների տակ (որը հնչեղությունից եւ հմայից զուրկ է գտել իր ամուսնու առաջարկած անունը) փոխել է Միքիի:

Տարեդարձի առթիվ Դիսնեյի ստուդիաները 4 ժամյա հատուկ ծրագիր են հեռարձակել իրենց կաբելային հեռուստաալիքներով եւ բացումը կատարել Ջոն Հենչի կատարմամբ Միքիի դիմանկարի: Հենչը Միքիի պաշտոնական դիմանկարիչն է եւ առաջին անգամ կտավի վրա նկարել է այդ «հերոսին» 1953 թվին՝ նրա ծննդյան 25-ամյակի առթիվ: Այս մասին է հաղորդել «Ինտերնեշնլ Հերալդ տրիբյունի» նոյեմբերի 20-ի համարը:

Հ. Օ.

ԴԱՍԱԳՐՔԵՐ

Վերացական գոյականն՝ առարկա՞

Կրտսեր դպրոցի դասագրքերի խնդիրը վերջին երկու տարում հիմնականում լուծված է. հովանավորչական միջոցներով տպագրվել եւ գրադարանային համակարգի միջոցով երեխաներին բաշխվում են 1-3-րդ դասարանների բոլոր դասագրքերը: Ուշադրության արժանի են, մասնավորապես, «Փյունիկ-Սամփիլան» հրատարակչության թողարկած ռուսերեն այբբենարանը, ռուսաց լեզվի դասագիրքը (2-րդ դասարանի համար), Վաչագան Սարգսյանի «Այբբենարանը»՝ ճաշակով ձեւավորված, հրապուրիչ նկարազարդումներով դասագրքեր, որոնք հետաքրքիր են ոչ միայն երեխաների համար:

Ցավոք, ուշադիր հայացքն, այնուամենայնիվ, որոշակի բովանդակային անհստակություններ, անհաջող ձեւակերպումներ հայտնաբերում է նույնիսկ թռուցիկ ծանոթության դեպքում:

3-րդ դասարանի «Պատկերազարդ քերականության» 25-րդ էջում, օրինակ, դասագրքի հեղինակը (Մայա Ավագյան), *երեխաներին առաջնորդելով «Գոյական անվան» տիրույթը, խոսքի այս՝ կարեւորագույն մասը ձեւակերպում է հետեւյալ կերպ. «Առարկա ցույց տվող բառերը կոչվում են գոյական»: Եթե երեխան արդեն պատկերացնում է առարկան եւ գիտե, որ առարկան շոշափելի, տեսանելի մի բան է, ապա սխալ է ընկալելու գոյական հասկացողությունը՝ այն անպայմանորեն առարկայի հետ կապելով: Հակառակ դեպքում (եթե չի պատկերացնում առարկան), ընդհակառակը, գոյականը յուրացնելով, շփոթելու է առարկայի հետ: Ձեւակերպմանը հաջորդող վարժություններից մեկում պահանջվում է տեքստից դուրս գրել առարկա ցույց տվող բառերը, եւ նույնիսկ մեծահասակների համար՝ գոյականի հետ «շփվելու» իրենց բազմամյա փորձով, դժվար է կողմնորոշվել, առարկաների շարքին դասվո՞ւմ, թե՞ չեն դասվում տեքստում առկա վերացական գոյականները:

Սրանով գոյականի «բացահայտումը» չի սահմանափակվում: Հեղինակը խոսում է «իր» եւ «անձ» հասկացողությունների մասին՝ վերջնականապես ապակողմնորոշելով ընթերցողին: «Իր ցույց տվող գոյականներին են պատկանում նաեւ այնպիսի բառեր, որոնց ցույց տված առարկաները հնարավոր չէ շոշափել, այլ կարելի է միայն զգալ, հասկանալ մտքով», տեղեկանում է 3-րդ դասարանցին: Վերացական գոյականի այս բացատրությունն արդեն, կարծում ենք, բացահայտ ապատեղեկատվության ոլորտից է, քանզի ստացվում է, որ երազը, հրաշքը կամ տխրությունը, օրինակ, «պատկանում են իր ցույց տվող գոյականներին»: Այնուհետեւ երրորդ դասարանցուն հրամցվում է հատուկ եւ հասարակ գոյականների գաղափարը, ինչից պարզ է դառնում, որ դասագիրքը նախատեսված է «հրաշամանուկների» համար, կամ ենթադրվում է, որ երեխան դասագրքի հանձնարարականները բացառապես ծնողների մասնակցությամբ պիտի կատարի: Օրինակ, պահանջվում է խմբավորել այնպիսի հատուկ անուններ, ինչպես Աղստեւը, Դեբեդը, Կապանը եւ այլն, թեպետ ակնհայտ է, որ աշխարհագրության դասընթացին որեւէ կերպ չառնչված 3-րդ դասարանցին ի վիճակի չէ այդ անել:

Երեխաներին հանրագիտարանի տեղ դնելու գործընթացն առկա է նաեւ մյուս առարկաների, օրինակ, մաթեմատիկայի պարագայում (օրինակները բազմաթիվ են, սակայն դա այլ խոսակցության առարկա է): Այդ դեպքում արժե՞ զարմանալ կամ զայրանալ դպրոցականների ցածր առաջադիմությունից, որից տարբեր առիթներով բողոքում են ինչպես ծնողները եւ ուսուցիչները, այնպես էլ բուհերի դասախոսները (հատկապես բարձր դասարաններում առկա դասագրքային սովի խորապատկերում): Գուցե այստեղ է՞լ ենք առաջնորդվում առավելագույն բեւեռացման սկզբունքով...

Լ. Պ.

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ մարզական

ՖՈՒՏԲՈԼ

Առջևում կրկին բրազիլացիներն են

Հայաստանի հավաքականը 108-րդ տեղում է

Ֆուտբոլային ասոցիացիաների միջազգային ֆեդերացիան (ՖԻՖԱ) հրապարակել է հավաքական թիմերի դասակարգման հերթական ցուցակը: Այն շարունակում է վստահորեն գլխավորել Բրազիլիայի ընտրանին: Երկրորդ տեղում աշխարհի չեմպիոն Ֆրանսիայի հավաքականն է:

Ընդհանուր առմամբ, առաջին հնգյակում փոփոխություններ չկան: Ցուցակում կտրուկ կերպով բարձրացել է Քուվեյթի թիմը, որը վերջերս հաջող հանդես եկավ Բահրեյնում անցկացված Պարսից ծոցի գավաթի խաղարկությունում: Նա 37-րդից 25-րդ հորիզոնականն է տեղափոխվել:

Ֆուտբոլասերների ուշադրությանն ենք ներկայացնում դասակարգման ցուցակի առաջին 20 հավաքականներին: Փակագծերում նշված են նախորդ ցուցակում թիմերի գրաված տեղերը:

1 (1). Բրազիլիա՝ 73,59 միավոր, 2 (2). Ֆրանսիա՝ 68,98, 3 (3). Գերմանիա՝ 67,04, 4 (4). Խորվաթիա՝ 66,75, 5 (5). Արգենտինա՝ 66,22, 6 (7). Չեխիա՝ 64,37, 7 (8). Հարավսլավիա՝ 64,34, 8 (6). Իտալիա՝ 64,29, 9 (9). Հոլանդիա՝ 62,41, 10 (11). Մեքսիկա՝ 62,27, 11 (10) Անգլիա՝ 61,70, 12 (12). Ռումինիա՝ 59,87, 13 (13). Մարոկկո՝ 59,66, 14 (14). Նորվեգիա՝ 59,12, 15 (16). Իսպանիա՝ 58,37, 16 (15). Չիլի՝ 57,81, 17 (25). Շվեդիա՝ 56,32, 18 (18). Դանիա՝ 55,19, 19 (19). Հարավային Կորեա՝ 55,19, 20 (26). Թունիս՝ 54,85 միավոր:

Կարծում ենք, ընթերցողների համար հետաքրքիր կլինի նաեւ իմանալ, թե ինչ տեղեր են զբաղեցնում նախկին խորհրդային հանրապետությունների հավաքականները:

37 (35). Ռուսաստան՝ 49,28 միավոր, 43 (42). Ուկրաինա՝ 46,41, 55 (59). Վրաստան՝ 42,52, 58 (61). Լիտվա՝ 41,57, 76 (74). Լատվիա՝ 38,38, 86 (86). Էստոնիա՝ 35,54, 99 (98). Բելառուս՝ 30,35, 104 (104). Ադրբեջան՝ 29,25, 107 (99). Ուզբեկստան՝ 28,42, **108 (106). Հայաստան՝ 28,32**, 118 (116). Մոլդովա՝ 23,73, 120 (118). Ղազախստան՝ 22,76, 128 (126). Տաջիկստան՝ 19,43, 146 (149). Թուրքմենստան՝ 13,45, 152 (154). Ղրղզստան՝ 12,8 միավոր:

Ինչպես տեսնում ենք, Հայաստանի հավաքականը երկու աստիճանով նահանջել է եւ այժմ 108-րդն է: Հետաքրքիր է, որ Էստոնիայի ընտրանին, որին օրերս մեր ֆուտբոլիստները պարտության մատնեցին, 22 տեղով առաջ է:

Կարծում ենք, որ ամեն դեպքում, հրապարակվող ցուցակները հարաբերական են եւ այնքան էլ ճշգրտորեն չեն արտացոլում ուժերի իրական դասավորությունը:

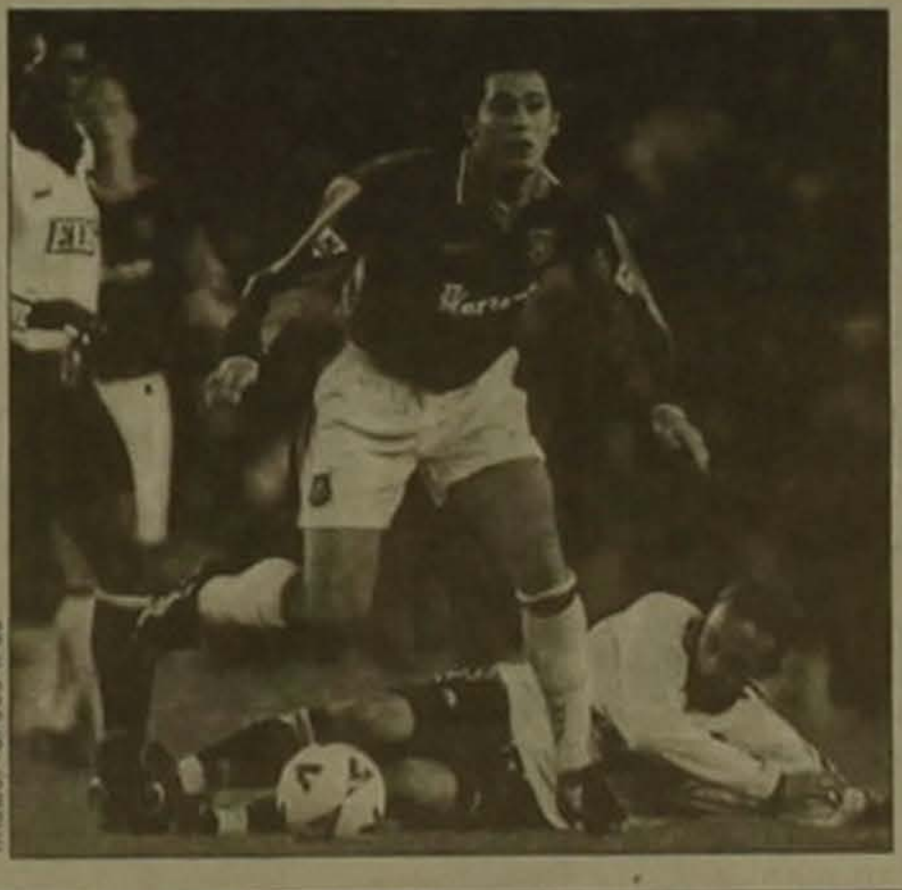

ԿԱՊԵՐ

Համագործակցում են հարեւանները

Շուրջ մեկ ամիս առաջ Հայաստանում էր գտնվում Իրանի Ատրպատականի փոխնահանգապետ Նաջաֆի Ազարին: Նա հանդիպեց հանրապետության մարզական կազմակերպությունների ղեկավարների հետ, եւ կողմերը տարբեր հարցեր քննարկեցին: Այն ժամանակ պայմանավորվածություն ձեռք բերվեց սպորտի եւ մշակույթի կապերի զարգացման եւ ամրապնդման ուղղությամբ: Որոշվեց ավելի հաճախ կազմակերպել փոխայցելություններ, անցկացնել մրցաշարեր, համատեղ ուսումնամարզական հավաքներ: Խոսք գնաց նաեւ մեր կողմից Իրանի արտադրության մարզագույք եւ մարզահագուստ ձեռք բերելու մասին:

Այդ պայմանավորվածություններն արդեն գործնական տեսք են ստանում: Դրա դրսեւորումներից է երեկ ՀՀ սպորտվարչությունում տեղի ունեցած հանդիպումը: Հանրապետության մշակույթի, երիտասարդության հարցերի եւ սպորտի փոխնախարար Իշխան Զաքարյանն ընդունեց Ատրպատականի նահանգապետարանի առեւտրի ծավալման եւ զարգացման պատասխանատու Հասան Ռահբարեին: Վերջինս իր հետ բերել էր եւ ներկայացրեց տարբեր մարզաձեւերի համար նախատեսված մարզահագուստ, մարզակոշիկներ: Իշխան Զաքարյանը եւ սպորտվարչության պետ Արմեն Գրիգորյանը հետաքրքրությամբ ծանոթացան ներկայացված տեսականուն, իսկ ձեռքբերման հարցը կորոշվի մասնագետների հետ խորհրդակցելուց հետո:

Բարեկամական, ջերմ մթնոլորտում անցած հանդիպման ընթացքում պրն Ռահբարեն փոխնախարարին հրավիրեց այցելել Թավրիզ:

ԹԵՆԻՍ

Աշխարհի չեմպիոնուհին Հինգիսն է

Ավարտվեց Նյու Յորքի հանրահայտ «Մեդիսոն սքվեր գարդեն» մարզապալատի խաղադաշտերում անցկացված աշխարհի կանանց առաջնությունը:

Կիսաեզրափակիչ խաղերից մեկում Մարտինա Հինգիսը (Շվեյցարիա) 6-2, 7-6 հաշվով հաղթեց Իրինա Սպիրլեային (Ռումինիա): Մյուսում Շտեֆի Գրաֆը (Գերմանիա) պարտություն կրեց Լինդսեյ Դեւենպորտից (ԱՄՆ)՝ 1-6, 6-2, 3-6:

29-ամյա Գրաֆը, որը ժամանակին աշխարհի լավագույն թենիսիստուհին էր, վնասվածքի պատճառով շուրջ երկու տարի համարյա չէր մասնակցում բարձրակարգ մրցումների: Այդ ընթացքում նա քանիցս փորձում էր մեծ թենիս վերադառնալ, սակայն փորձը միայն վերջերս հաջողությամբ ավարտվեց: Եվ եթե հունիս ամսին Գրաֆը համաշխարհային դասակարգման ցուցակում 91-րդն էր, ապա այժմ 12-րդն է: Շտեֆին վերջին երկու շաբաթվա ընթացքում երկու մրցաշար էր շահել, սակայն այստեղ «սայթաքեց» կիսաեզրափակիչում: Բայց չպետք է մոռանալ, որ նա պարտվեց աշխարհի թիվ մեկ թենիսիստուհուն:

Եզրափակիչ խաղում, որը երկուսուկես ժամ տեւեց, Հինգիսը 7-5, 6-4, 4-6, 6-2 հաշվով հաղթեց Դեւենպորտին եւ նվաճեց աշխարհի չեմպիոնուհու կոչումը: Գավաթից բացի, նրան հանձնվեց նաեւ 500 հազար դոլարի չեկ (առաջնության մրցանակային հիմնադրամը 2 մլն դոլար էր):

Հետաքրքիր է, որ Հինգիսը վերջին անգամ խոշոր մրցաշար շահել էր կես տարի առաջ, երբ Հռոմում նվաճեց Իտալիայի բաց առաջնության հաղթողի կոչումը: Այդ ամիսների ընթացքում շվեյցարացի մարզուհին դասակարգման ցուցակում առաջին տեղից երկրորդը նահանջեց՝ աշխարհի թիվ մեկ թենիսիստուհու կոչումը զիջելով Դեւենպորտին: Նյու Յորքում տարած հաղթանակից հետո նրանք նույն տեղերում են, սակայն այս հաջողությունը, անշուշտ, չափազանց կարեւոր է:

Սկսեցին նաեւ տղամարդիկ

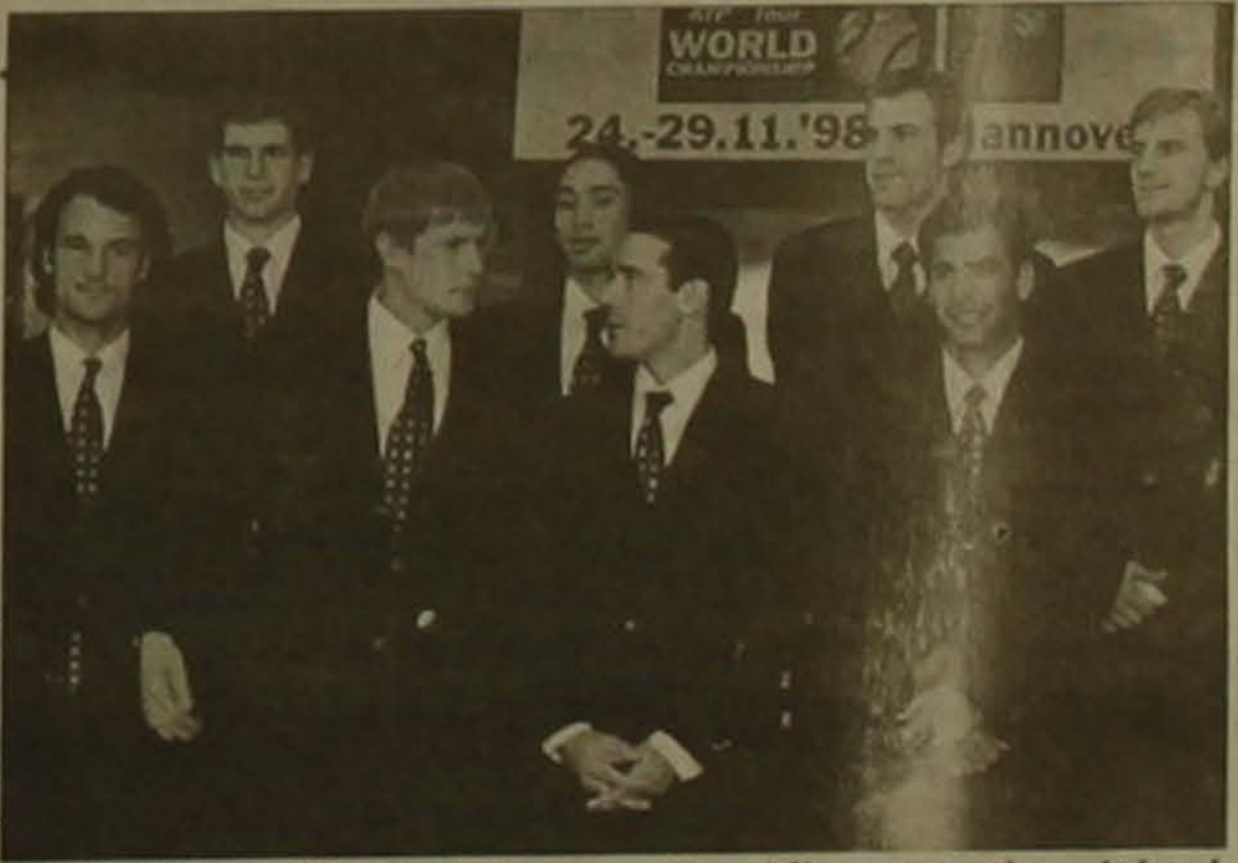

Երեկ Գերմանիայի Հաննովեր քաղաքում մեկնարկեց տղամարդկանց աշխարհի առաջնությունը: Մրցումների 8 մասնակիցները վիճակահանությամբ բաժանվել են երկու խմբի, որտեղ մրցում են շրջանային մրցակարգով: Առաջին եւ երկրորդ տեղեր գրաված թենիսիստներն այնուհետեւ կշարունակեն պայքարը աշխարհի չեմպիոնի կոչման համար:

Առաջին՝ «սպիտակ» խմբում ընդգրկված են Մարսելո Ռիոսը (Չիլի), Անդրե Ագասին (ԱՄՆ), Ալեքս Կորետխան (Իսպանիա) եւ Թիմ Հենմանը (Անգլիա), երկրորդ՝ «կարմիր» խմբում հանդես են գալիս Փիթ Սամփրասը (ԱՄՆ), Կառլոս Մոյան (Իսպանիա), Կարոլ Կուչերան (Սլովակիա) եւ Եվգենի Կաֆելնիկովը (Ռուսաստան):

Եվրոպական երկրների խաղադաշտերում

Իտալիա

Երկրի առաջնության 10-րդ տուրում առաջատար «Ֆիորենտինան» ավելի մեծացրեց խզումն իրեն հետապնդողներից: Հանդիպելով Միլանի «Ինտերի» հետ, որը «կադրային» դժվարություններ է կրում (մի շարք առաջատար խաղացողներ վնասվածքների պատճառով չեն կարողանում հանդես գալ), նա վստահորեն առավելության հասավ: Միլանի համանուն թիմը միայն վերջին րոպեին կարողացավ պոկել հաղթանակը մայրաքաղաքի «Լացիոյից» եւ ընդհատել ոչ-ոքիների շարքը: Այժմ 3 միավորի հեռավորությամբ առաջատարին երեք թիմեր են հետեւում:

Առաջնության ռմբարկուն «Ֆիորենտինայի» հարձակվող, թիմի ավագ Գաբրիել Բատիստուտան է, որը 11 գոլ է խփել:

Ֆիորենտինա-Ինտեր՝ 3-1, Միլան-Լացիո՝ 1-0, Յուվենտուս-Էմպոլի՝ 0-0, Բոլոնյա-Պերուջա՝ 0-0, Կալյարի-Պարմա՝ 1-0, Ռոմա-Բարի՝ 1-1, Սամպդորիա-Վիչենցա՝ 0-0, Ուդինեզե-Պյաչենցա՝ 1-0, Սալեռնիտանա-Վենետիկ՝ 1-0:

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
1. Ֆիորենտինա	10	7	0	3	22-12	21
2. Ռոմա	10	5	3	2	18-9	18
3. Միլան	10	5	3	2	15-10	18
4. Յուվենտուս	10	5	3	2	12-9	18
5. Պարմա	10	4	4	2	11-5	16
6. Բոլոնյա	10	3	5	2	11-8	14
7. Կալյարի	10	4	2	4	17-14	14
8. Ինտեր	10	4	2	4	18-17	14
9. Լացիո	10	3	4	3	15-12	13
10. Բարի	10	2	7	1	17-15	13
11. Ուդինեզե	10	3	4	3	13-16	13
12. Պերուջա	10	3	3	4	12-15	12
13. Սամպդորիա	10	3	3	4	10-18	12
14. Պյաչենցա	10	3	2	5	15-14	11
15. Էմպոլի	10	2	4	4	7-13	10
16. Վիչենցա	10	2	4	4	7-14	10
17. Սալեռնիտանա	10	3	1	6	7-15	10
18. Վենետիկ	10	1	2	7	4-14	5

Իսպանիա

Բոլոր առաջատարները, բացառությամբ «Մալյորկայի», պարտվեցին այս տուրում: Հենց այս թիմն էլ այժմ գլխավորում է մրցաշարային աղյուսակը:

Այստեղ ռմբարկուների ցուցակը 7 միավորով գլխավորում է Վիկտոր Սանչեսը («Ռասինգ»), որը 7 գոլ է խփել:

Վալենսիա-Ռեալ՝ 3-1, Ալավես-Սելտա՝ 2-0, Մալյորկա-Բարսելոն՝ 1-0, Ատլետիկո-Վալյադոլիդ՝ 6-1, Տեներիֆե-Ատլետիկ՝ 0-1, Ռեալ Սոսյեդադ-Սարագոսա՝ 0-0, Օվիեդո-Բետիս՝ 0-1, Սալամանկա-Էստրեմադուրա՝ 2-1, Դեպորտիվո-Վիլյառեալ՝ 2-1, Էսպանյոլ-Ռասինգ՝ 1-1:

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
1. Մալյորկա	11	6	4	1	13-4	22
2. Սելտա	11	5	5	1	20-11	20
3. Բարսելոն	11	5	4	2	20-12	19
4. Ռեալ	11	5	3	3	24-18	18
5. Վալենսիա	11	6	0	5	19-13	18
6. Ատլետիկո	11	5	2	4	21-14	17
7. Դեպորտիվո	11	4	5	2	14-11	17
8. Ռասինգ	11	4	4	3	15-15	16
9. Սարագոսա	11	5	1	5	16-17	16
10. Օվիեդո	11	4	3	4	15-16	15
11. Վալյադոլիդ	11	4	3	4	11-14	15
12. Սալամանկա	11	4	2	5	11-18	14
13. Բետիս	11	4	2	5	7-14	14
14. Էսպանյոլ	11	3	4	4	13-13	13
15. Ատլետիկ	11	4	1	6	17-20	13
16. Ռեալ Ս.դ.	11	3	4	4	14-17	13
17. Ալավես	11	3	3	5	9-12	12
18. Վիլյառեալ	11	2	4	5	14-17	10
19. Տեներիֆե	11	2	4	5	15-19	10
20. Էստրեմադուրա	11	2	2	7	7-20	8

Գերմանիա

Առաջնության հերթական տուրում երկրորդ պարտությունը կրեց Մյունխենի «Բավարիան», սակայն նրա միավորների պաշարը բավականացնում է, որ թիմն աղյուսակի առաջին հորիզոնականում մնա:

Մրցաշարի ռմբարկուն Մյունխեն 1860-ի խաղացող Վինկլերն է, որը 9 անգամ գրավել է մրցակիցների դարպասը: 8-ական գոլ են խփել ճանաչված ռմբարկուներ Էլբերը («Բավարիա») եւ Մարշալը («Կայզերսլաուտերն»):

Կայզերսլաուտերն-Բորուսիա Դ.՝ 1-0, Բոխում-Բայեր՝ 1-5, Հերթա-Բավարիա՝ 1-0, Մյունխեն 1860-Համբուրգ՝ 0-0, Շտուտգարտ-Հանզա՝ 1-1, Շալկե-04-Դույսբուրգ՝ 2-0, Այնտրախտ-Վերդեր՝ 0-2, Նյուրնբերգ-Վոլֆսբուրգ՝ 1-1, Բորուսիա Մ.-Ֆրայբուրգ՝ 3-1:

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
1. Բավարիա	13	10	1	2	32-11	31
2. Բայեր	14	8	5	1	34-15	29
3. Մյունխեն 1860	14	8	3	3	26-17	27
4. Կայզերսլաուտերն	14	8	3	3	21-22	27
5. Վոլֆսբուրգ	14	5	6	3	26-19	21
6. Հերթա	14	6	2	6	18-16	20
7. Բորուսիա Դ.	13	5	4	4	19-13	19
8. Համբուրգ	13	4	6	3	16-14	18
9. Շտուտգարտ	14	4	5	5	18-17	17
10. Բոխում	14	5	2	7	18-23	17
11. Այնտրախտ	14	4	4	6	18-22	16
12. Ֆրայբուրգ	14	3	6	5	17-21	15
13. Դույսբուրգ	14	3	6	5	15-22	15
14. Շալկե 04	13	3	5	5	13-20	14
15. Նյուրնբերգ	14	2	8	4	18-26	14
16. Հանզա	14	2	5	7	19-29	11
17. Վերդեր	13	2	4	7	16-20	10
18. Բորուսիա Մ.	13	2	3	8	19-36	9

Անգլիա

Այստեղ, չնայած պարտությանը, առջեւում «Աստոն Վիլլան» է: Սեփական հարկի տակ այս թիմը 2-4 հաշվով զիջեց «Լիվերպուլին»: Հաղթողների կազմում աչքի ընկավ Ռոբի Ֆաուլերը, որը հեթ տրիկի հեղինակ դարձավ:

Սակայն ռմբարկուն «Միդլսբրոյի» խաղացող Ռիկարդն է՝ 9 գոլ: Նրանից մեկ գնդակ պակաս է խփել պատանի Օուենը («Լիվերպուլ»):

Աստոն Վիլլա-Լիվերպուլ՝ 2-4, Շեֆիլդ Ուենսդեյ-Մանչեստր Յունայթեդ՝ 3-1, Ուիմբլդոն-Արսենալ՝ 1-0, Լեսթեր-Չելսի՝ 2-4, Տոտենհեմ-Նոթինգհեմ Ֆորեստ՝ 2-0, Միդլսբրո-Քովենթրի՝ 2-0, Դերբի Քաունթի-Վեստ Հեմ՝ 0-2, Բլեքբեռն-Սաութհեմփթոն՝ 0-2, Լիդս-Չառլտոն՝ 4-1, Էվերտոն-Նյուքասլ՝ 1-0:

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
1. Աստոն Վիլլա	13	8	4	1	20-10	28
2. Մանչեստր	13	7	4	2	27-14	25
3. Արսենալ	14	6	6	2	14-6	24
4. Չելսի	12	6	5	1	21-12	23
5. Լիդս	14	5	8	1	20-11	23
6. Վեստ Հեմ	14	6	5	3	18-15	23
7. Միդլսբրո	14	5	7	2	23-16	22
8. Ուիմբլդոն	14	5	5	4	18-22	20
9. Լիվերպուլ	14	5	4	5	24-19	19
10. Տոտենհեմ	14	5	4	5	18-21	19
11. Դերբի	14	4	6	4	12-12	18
12. Լեսթեր	14	4	5	5	15-17	17
13. Չառլտոն	14	3	7	4	21-21	16
14. Նյուքասլ	14	4	4	6	16-18	16
15. Շեֆիլդ	14	4	3	7	13-14	15
16. Էվերտոն	14	3	6	5	8-14	15
17. Քովենտրի	14	4	2	8	12-20	14
18. Նոթինգհեմ	14	2	4	8	8-20	10
19. Սաութհեմփթոն	14	2	4	8	12-30	10
20. Բլեքբեռն	14	2	3	9	14-22	9

ԹԵԹԵՎ ԱՏԼԵՏԻԿԱ

Գեբրսելասիեն եւ Ջոնսը

Մոնտե Կառլոյում, ԻԱԱՖ-ի շտաբ-բնակարանում տեղի ունեցավ 1998 թվականի աշխարհի լավագույն թեթեւատլետների պարգեւատրության հանդիսավոր արարողությունը: Նախ որոշվել էին տղամարդկանց եւ կանանց ուժեղագույնները, իսկ ապա նրանցից ընտրվեցին մրցանակակիրները: Տղամարդկանց ցուցակում ընդգրկվել էին Բրայան Բրոնսոն, Աթո Բոլդոնի, Հայլե Գեբրսելասիեի, Հիշամ էլ Գերուժի, Ջոն Գոդինայի, Ջոնաթան Էդվարդսի, Մայքլ Ջոնսոնի, Ռոնալդո դա Կոստայի, Ֆրենկի Ֆրեդերիկսոնի անունները: Կանանցից լավագույնի կոչմանը հավակնողների թվում էին այնպիսի ճանաչված մարզուհիներ, ինչպիսիք են Հայկե Դրեխսլերը, Մերիոն Ջոնսը, Սվետլանա Մաստերկովան, Էմմա Ջորջը, Սոնյա Օ'Սալիվանը, Մարիա Մուտոլան, Գաբրիելա Սաբոն եւ ուրիշներ:

Տարվա լավագույն թեթեւատլետներ ճանաչվեցին Հայլե Գեբրսելասիեն (Եթովպիա) եւ Մերիոն Ջոնսը (ԱՄՆ): Գեբրսելասիեն 1998-ին չորս անգամ բարելավել է երկար տարածության վազքի աշխարհի ռեկորդները, Ջոնսը աշխարհի չեմպիոնուհի է դարձել արագավազքում:

Երկու մրցանակակիրներն էլ ասացին, որ այժմ իրենց նպատակը 2000 թվականի Սիդնեյի օլիմպիական խաղերն են: Բայց եթե Գեբրսելասիեն իր պլանների մասին լռում է, ապա Ջոնսը հայտարարում է, որ որոշել է 5 ոսկե մեդալ նվաճել:

ԲԱԺԻՆԸ ՎԱՐՈՒՄ Է
ՌԱԶՄԻԿ ԱՎԱԳՅԱՆԸ

digitised by A.R.A.R.@

ԿՈՆՅԱԿԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆ

«Պեռնո Ռիկարի» հետ գործարքը երկարաձգվե՞լ է կես տարով

Հայաստանյան գործընկերները ըմբռնում են ցուցաբերում

«Մեր հայաստանյան գործընկերներն ըմբռնումով են ընկալում, որ ռուսաստանյան ճգնաժամը կտրուկ փոխել է կոնյունկտուրան: Նրանք համաձայնեցին երկարաձգել եւս կես տարով «Պեռնո Ռիկարին» տրված ժամանակը մինչեւ վերջնական վճռի ընդունումը», նոյեմբերի 13-ին հավաստել է «Պեռնո Ռիկարի» փարիզյան կենտրոնական գրասենյակում ընկերության նախագահ Պատրիկ Ռիկարը՝ նշելով, որ վերջնական վճիռը կախված կլինի նախ եւ առաջ Ռուսաստանում իրավիճակի կանոնավորման աստիճանից: Միաժամանակ, սակայն, «Պեռնո Ռիկար» ընկերության ղեկավարությունը ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ գործակալությանը հայտնել է, որ գործարքի գնի չափը վերանայման ենթակա չէ: Մինչ վերջնական վճռի կայացումը «Պեռնո Ռիկարը» ինչ-որ առումով վարձակալում է Երեւանի Կոնյակի գործարանի 100 տոկոս բաժնետոմսերը եւ իրականացնում ընդհանուր կառավարում: Առաջին հայացքից կարող է թվալ, թե գործարքի ժամկետի հետաձգումը հակասում է այս հունիսին ստորագրված երկկողմ պայմանագրին, սակայն փարիզյան կողմը հավաստում է, թե պայմանագրով նախատեսված է, որ մինչեւ տարեվերջ «Պեռնո Ռիկարը» հնարավորություն ունի հրաժարվելու գնումից, եթե մինչ այդ ժամանակահատվածը կծագեն գործարքի իրականացմանը խոչընդոտող ինչ-ինչ նոր հանգամանքներ: Այսօր արդեն «Պեռնո Ռիկար» ընկերությունը հստակեցնում է Երեւանի Կոնյակի գործարանը գնելու իր հիմնական շարժառիթները, ինչը բնավ էլ հայկական կոնյակի կամ բրենդիի համար արտահանման նոր շուկաներ նվաճելը չէ, այլ Երեւանի գործարանը «Պեռնո Ռիկարը» դիտարկել է իբրեւ ռուսաստանյան շուկա մուտք գործելու ռազմավարական հենակետ: Ռուսաստանյան ճգնաժամը խառնեց նրանց խաղաքարտերը: Օգոստոսից արդեն կոնյակի առաքումները Ռուսաստան կասեցվել են: Դրան գումարվում է այն անորոշությունը, թե ինչ կերպ է ՌԴ կառավարությունը պատրաստվում իրագործել ալկոհոլային խմիչքների արտադրության եւ վաճառքի պետական մենաշնորհի գաղափարը:

«Ազգը» դիմեց ֆինանսների եւ էկոնոմիկայի նախարար Էդվարդ Սանդոյանին պարզաբանելու ֆրանսիական կողմին տրված մեր կառավարության պատասխանի նրբիմաստները: «Ոչ մի նոր իրադարձություն Կոնյակի գործարանի հետ կապված չկա: Ի սկզբանե եղել են հարցեր՝ կապված Ռուսաստանի շուկայի հետ, եւ բանակցությունների առաջին իսկ օրերին «Պեռնո Ռիկարի» հետ քննարկման առարկա են դարձել, թե Կոնյակի գործարանն՝ իբրեւ իրավաբանական անձ, թե մեր շուկան, Ռուսաստանի շուկան՝ որպես արտահանման հիմնական ոլորտ, եւ այնտեղ կոնյունկտուրայով կատարվող հնարավոր իրադարձությունները: «Պեռնո Ռիկարը» խնդրեց ժամանակ այս ամենը ճանաչելու համար, մենք համաձայնեցինք, քանզի դա կառավարության համար ամենաշահեկան տարբերակն էր՝ լիզինգի պայմանագրով մենք տրամադրում ենք ձեռնարկության կառավարումը հանրահայտ այս ընկերությանը՝ մինչեւ դեկտեմբերի 10-ը: Մինչ դեկտեմբերի 10-ը «Պեռնո Ռիկարը» հանդես կգա պաշտոնական հայտարարությամբ, եթե դրական որոշում կայացվի, գործարքը կկնքվի: Հակառակ դեպքում՝ մեր կառավարությունը կլինի ոչ թե խզող, այլ համաձայնող կողմ, եւ մենք ոչինչ չենք կորցնի, ընդամենը կվերականգնվի ստատուս քվոն, եւ կվերադառնանք սկզբնական տարբերակին՝ ունենալով լիզինգից ստացված գումարները (2 մլն դոլար բյուջեում) գումարած խաղողի մթերման համար ծախսված միջոցները (շուրջ 7 մլն դոլար ներդրում- Ն. Դ.): Գործարքը չեղյալ հայտարարելու որեւէ խոսակցություն առայժմ չկա, բայց եթե անգամ լինի, դա չի առնչվի Հայաստանի վարկանիշին եւ չի վնասի մեզ, որովհետեւ մենք չենք նախաձեռնողը: Իհարկե, ես անձամբ շատ կափսոսեի, եթե «Պեռնո Ռիկարը» հրաժարվի գործարքից. վախենում եմ՝ դրանից հետո դժվար կլինի նման մակարդակի ներդնողների Հայաստան բերել: Գնի վերաբերյալ, հավանաբար, մենք զիջումների չենք գնա: Պայմանագրով բոլոր պայմանավորվածությունները հաստատված են, մենք մտադիր չենք շեղվել: Իսկ դեկտեմբերի 10-ից հետո գործարքի կնքման ժամկետի հետաձգումը, իմ կարծիքով, իբրեւ հնարավորություն չի կարելի բացառել», լուսաբանեց Էդ. Սանդոյանը: Մնում է սպասել Ռոբերտ Քոչարյանի մասնանշած Պատրիկ Ռիկարի այցին Հայաստան: Ըստ նախնական համաձայնության՝ այս այցը տեղի կունենա օրերս: Այժմ կիսակվի «Պեռնո Ռիկար» ընկերության նախագահի եւ մեր կառավարության տեղեկությունների հակասականությունը: Ֆրանսիական կողմը պնդում է, որ ժամկետներն արդեն հետաձգված են, իսկ մեր կառավարությունն ընդամենը խոսում է դրա հնարավորության մասին...

Ն. ԱՆՂԱԼԱԴՅԱՆ

ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ԴՐԱՄԱՇՆՈՐՀՆԵՐԻ ԾՐԱԳԻՐ ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐ

Հասարակական կազմակերպությունների ուսուցման եւ տեղեկատվական միջոցների կենտրոնը հայտարարում է հանրային քաղաքականության դրամաշնորհների ծրագիրը՝ աջակցելու ՀԿ-ների հանրային քաղաքականության քարոզչական այն նախաձեռնություններին, որոնք ուղղված են նպաստելու քաղաքացիների եւ քաղաքացիական կազմակերպությունների ակտիվ մասնակցությանը հանրային քաղաքականության բնագավառում որոշումներ կայացնելու եւ պետական ինստիտուտները հաշվետու պահելու գործընթացում:

Դիմումի ձեւերը, տեղեկություններ մասնակցության չափանիշների վերաբերյալ եւ այլ տեղեկատվություն կարող եք ստանալ ՀԿ կենտրոնի ուսուցման եւ խորհրդատվության բաժնում:

Ցանկացողները հրավիրվում են մասնակցելու ներածական պարապմունքին, որը տեղի կունենա դեկտեմբերի 2-ին, ժամը 14.00, ՀԿ կենտրոնում:

ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ԵՎ ՏԵՂԵԿԱՏՎԱԿԱՆ ՄԻՋՈՑՆԵՐԻ ԿԵՆՏՐՈՆ

Սեւաստոպոլյան 23

Հեռ. 27 42 66, 27 87 32

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

«Լաս Վեգաս» կազինոն հրավիրում է աշխատանքի 20 գեղեցկադեմ, 18-25 տարեկան, ռուսերենի գիտակ աղջիկների (հասակը 165 սմ-ից բարձր): Հրապուրիչ աշխատավարձով:

Դիմել 537491 հեռախոսահամարով կամ ներկայանալ 18 Մաշտոցի հասցեով, ժամը 19-21-ը, երեկոյան:

ՀԱՅՆԵՐԱՐՏԲԱՆԿԸ

ԲՈԼՈՐ ԳՈՎԱԶԴԱՅԻՆ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻՆ, ՁԵՌՆԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻՆ ԵՎ ԳՈՐԾԱՐԱՐՆԵՐԻՆ

շահավետ պայմաններով առաջարկում է ձեռք բերել «Ար» առեւտրային հեռուստաընկերության գովազդային ժամանակ:

Լրացուցիչ տեղեկությունների համար զանգահարել

564321, 564319, 567172 հեռախոսահամարներով:

Հայներարտբանկ, Նալբանդյան փ. 2

ՀԵՌՈՒՍՏԱԾՐԱԳՐԵՐ

25 Նոյեմբեր

17.00 Հայլուր
17.20 «Հավատա մի հավատա», «Վինի Թուխը»
18.00 Հեռուստասերիալ «Դալլաս»
19.00 Քաղաքիններ
19.30 36.6
20.00 Հայլուր
20.30 1 լուր
20.45 Հեռուստակապակայուղ
21.00 Ազգային ժողովի նիստում հայտարարություններ, հարցեր կառավարությանը
22.30 02
23.05 Հեռուստասերիալ «Խուզարկու Նեշ Բրիջես»
24.00 Հայլուր

ՆՈՐՔ

19.00 Լուրեր
19.10 Մուլտֆիլմ
19.30 Կրքոջախ
19.50 Միասին («Միր»)
20.35 Պարտուն
21.00 Լուրեր
21.25 Աստղեր հուշում են
21.30 Հեռուստասերիալ «Ծովային ոստիկանություն» (16-րդ մաս)
22.15 Միրեցեք զմիմյանս
22.20 Լույս-ամութ
22.40 Գեղֆիլմ «Անծանոթը»
23.00 Լուրեր
23.15 «Անծանոթը» ֆիլմի շարունակությունը

19.05 Մամուլի սուրհանդակ
19.15 Հրապարակ
19.30 Սուրհանդակ
19.45 Մուլտֆիլմեր
20.00 Կամ... Կամ
21.00 Ի դեպ
21.30 Սուրհանդակ
22.00 Գիսաստղեր
22.35 Անիմ
22.40 Ոգնի
22.55 Ջ. Բելուշին «Կյանքը վտանգներով» ֆիլմում
23.30 Սուրհանդակ
01.00 Մամուլի սուրհանդակ
01.10 Գիշերային կինոսրահ. Գ/Ֆ «Անկյուն քցվածը»
02.45 Սուրհանդակ

7.00 Բարի լույս
10.00, 16.00, 19.00, 00.55 Նորություններ
10.15 Սերիալ «Դաժան հրեշտակը»
11.30-15.45 Բիզնես TV
16.15 Սերիալ «Սինդբադի նոր արկածները»
16.50 Զունգլիների կանչը
17.15 Մանկական անեկդոտներ
17.35 Մինչեւ 16 տարեկան եւ ավելի
18.00 «Դաժան հրեշտակը»
19.15 Գուշակիր մեղեդին
19.45 Պիկ ժամ
20.05 Մարդը եւ օրենքը
20.45 Սերիալ «Ստվերներն անհետանում են կեսօրին»
21.45 Բարի գիշեր, երեխաներ
22.00 Ժամանակ
22.50 Գ/Ֆ «Վա-բանկ-2 կամ պատասխան հարված»
00.25 Փրկության ծառայություն
01.15 Գ/Ֆ «Հուսահատվածների ամրոցը»

РТР

8.00, 10.30, 10.50 Բարի լույս, Ռուսաստան
10.15 Հերթապահ բաժանմունք
10.35 Հեռուստախաղ «Հաղորդումների ծրագիր»
10.55 Աղբանքներ փոստով
11.00 Սերիալ «Օվկիանոս»
12.00, 15.00, 18.00, 21.00, 01.00 Լուրեր
12.30 Սերիալ «Պետերբուրգյան գաղտնիքներ»
13.20 Հին բնակարան. 1977 թիվ (1-ին մաս)
14.35 «Խանութ բազմոցի վրա»
14.55 Անշարժ գույքի խանութ
15.35 Սերիալ «Դինաստիա-2. Քոլբի ընտանիքը»
16.20 Հեռուստասերիալ «Հարուստներն ու նշանավորները»
17.15 Մուլտֆիլմեր «Տոնական տորթ», «Մի անգամ»
17.30 Սերիալ «Առաջին համբույրներ»
18.30 Աշտարակ
19.00 Գ/Ֆ «Կլիմ Սամգինի կյանքը»
20.30 Հերթապահ բաժանմունք
20.35 «Մի իրադարձության պատմություն»
21.35 Մանրամասներ
21.45 Ինքդ քեզ ռեժիսոր
22.20 Կինոյի ժամ. Գ/Ֆ «Ես քինք»
23.45 Հեռուստասերիալ «Ագաթա Քրիստի. Պուարո»
00.45 Հերթապահ բաժանմունք
01.30 Բարձր նորաձեւության շաբաթ Մոսկվայում

«ՍՓՅՈՒՌ» ՏԵՂԵԿԱՏՈՒ - ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՁԵՌՆԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԵՎ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ
հեռախոսով (589167, 581351) * տեղեկագրքերով * մագնիսական սկավառակներով * INTERNET ցանցով (http://www.arminco.com/spyur)

«Տիգրան Մեծ» հրատարակչության տպարան, Երեւան-23, Արշակունյաց 2 Գրանցման թիվ 65. Դասիչ 69149. Պատվեր 952 Տպաքանակը 4000 Ստորագրված է տպագրության 24. 11. 1998 Գինը 100 դրամ

digitised by A.R.A.R.@